

Kurikulum

"Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za održivu budućnost s manje konflikta"

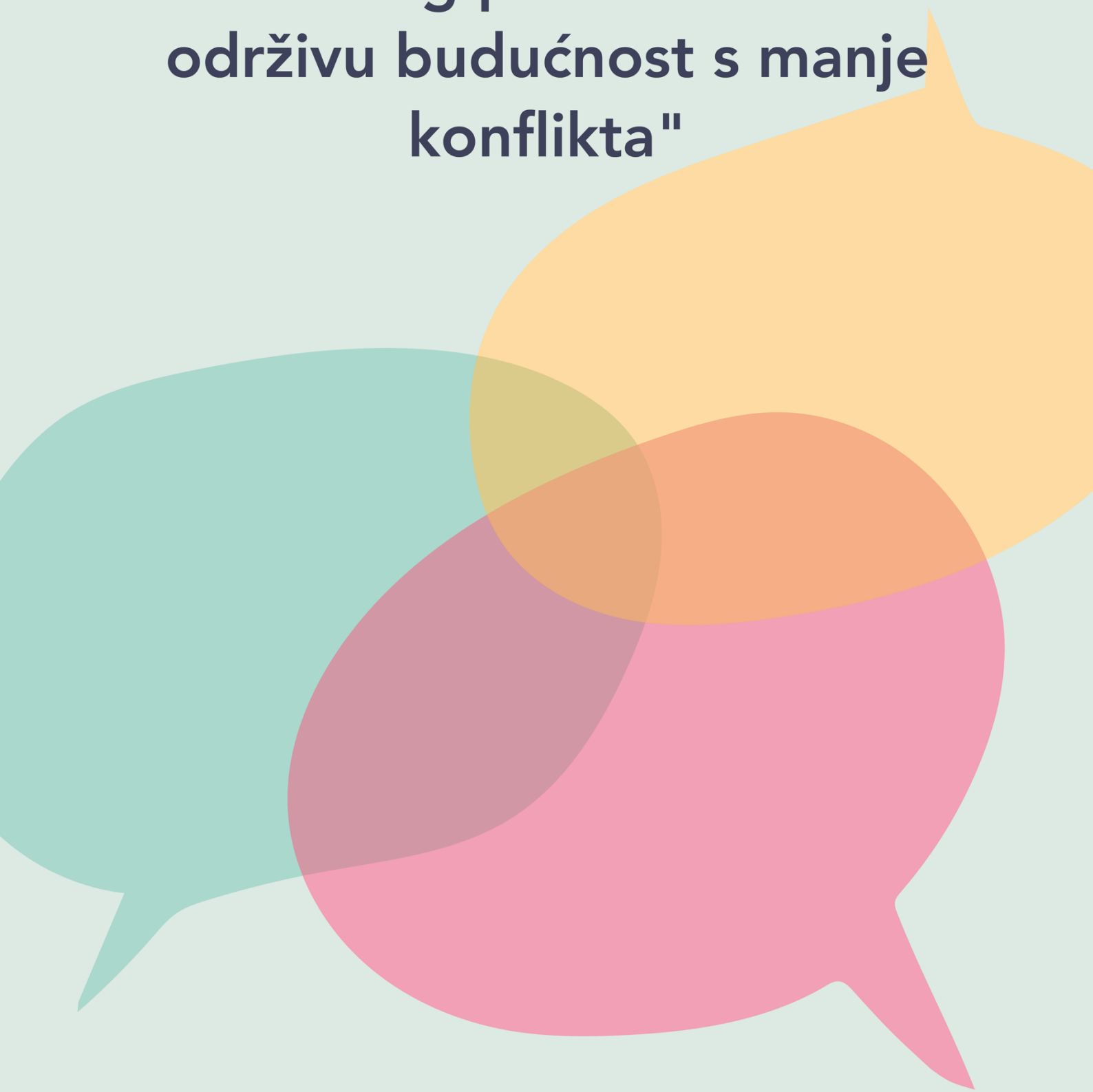

TABLE OF CONTENT

TABLE OF CONTENT	1
SAŽETAK PROJEKTA	4
O KURIKULUMU	6
PREPORUKE ZA KORIŠTENJE OVOG KURIKULUMA I ORGANIZACIJU SLIČNIH AKTIVNOSTI	9
SMJERNICE O MJERAMA DRUŠTVENOG DISTANCIRANJA I SIGURNOSTI ZA VRIJEME PANDEMIJE IZAZVANE COVID-19 VISUROM	11
UVOD I IZGRADNJA GRUPE	13
DIJELJENJE NAŠIH STVARNOSTI O DRUŠTVENOM PODUZETNIŠTVU ZA ODRŽIVI RAZVOJ I IZGRADNJU MIRA U NAŠIM ZAJEDNICAMA I RAZLIČITIM PROGRAMIMA RADA S MLADIMA	17
IZGRADNJA MIRA I ODRŽIVI RAZVOJ. RAD S MLADIMA KAO POKRETAČ PROMJENE.	20
NEFORMALNO OBRAZOVANJE I RAD S MLADIMA S CILJEM RAZVOJA KOMPETENCIJA MLADIH	24
PODUZETNIČKO UČENJE – NAČIN KAKO OBOGATITI RAD S MLADIMA	28
PODUZETNIŠTVO NOVE ERE I ŠTO TO ZNAČI ZA OSOBE KOJE RADE S MLADIMA I EDUKATORE	33
RAZVOJ PODUZETNIČKE INTELIGENCIJE I PODUZETNIČKOG NAČINA RAZMIŠLJANJA MEĐU MLADIMA U NAŠIM ZAJEDNICAMA	37
DRUŠTVENA, ETIČKA I ZELENA PODUZEĆA	42

UVOD U DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO, OSNOVNE KONCEPTE, VRIJEDNOSTI I ZAGOVARATELJE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA	45
DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO I POVEZANOST S ODRŽIVIM RAZVOJEM I IZGRADNJOM MIRA	49
PRIMJERI DOBRE PRAKSE O UPOTREBI DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA ZA ODRŽIVI RAZVOJ I IZGRADNJU MIRA	53
TKO JE DRUŠTVENI PODUZETNIK?	57
OSNOVNI KONCEPTI I VRIJEDNOSTI ZA DEFINIRANJE DIONIKA I ZAGOVARATELJA DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA	61
RAD S MLADIMA ZA DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO – RADIONICE I PREPORUKE	65
KONZULTACIJE, EVALUACIJA I ZATVARANJE	68

NASLOV:

Kurikulum "Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za budućnost s manje konflikta"

PROJEKT:

"Društveno poduzetništvo za održivu budućnost s manje konflikta", financiran od strane Nederlands Jeugdinstituut, nizozemske Nacionalne Agencije za Erasmus+ program za mlade.

Projektni partneri:

STICHTING MASTERPEACE, Nizozemska

Youth Power Germany e.V., Njemačka

Udruga za unaprjeđivanje suvremenih životnih vještina "Ostvarenje", Hrvatska

UNG KRAFT / Youth Power, Švedska

Centar za neformalno obrazovanje i cjeloživotno učenje (CNELL), Srbija

Wizard, obrt za savjetovanje, Hrvatska

IZDAVAČ:

Centar za neformalno obrazovanje I cjeloživotno učenje

UREDNIKA:

Danijela Matorčević

AUTORI:

Frederieke Vermeer

Natalia Van Der Wee

Armin Cerkez

Danijela Matorčević

Domagoj Morić

Nedim Mičijević

Miloš Matorčević

Maja Katinić Vidović

PREVELA NA HRVATSKI JEZIK:

Marcela Velfl

GRAFIČKI DIZAJN:

Sanne Jelier

2020.

SAŽETAK PROJEKTA

Naziv projekta: " Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za budućnost s manje konflikta "

U području rada s mladima, idealno društvo moglo bi se opisati kao potpuno inkluzivna zajednica aktivnih građana s puno društvene pravde. Važan aspekt izgradnje mira je prevencija sukoba, što se također postiže stvaranjem lokalnih perspektiva. Društveno poduzetništvo vidimo kao ključni pristup prema ostvarivanju toga. Kao što se pokazalo kroz naše aktivnosti, mladi su sve više svjesni svoje uloge i odgovornosti u društvu i postajali su nestrpljivi da zarade novac čineći nešto dobro za „svijet“.

Razvoj obrazovnih pristupa o poduzetništvu, a posebno društvenom poduzetništvu među mladima, srž je ovog projekta. Koristeći svoja prošla iskustva s poduzetničkim obrazovanjem, projektni partneri planiraju razviti nove metode za zadovoljavanje potreba i ograničenja svoje ciljne skupine - NEET mladih, mladih žena, ciljnu skupina koju karakterizira visoka razina nezaposlenosti, nizak stupanj financijske neovisnosti i društvene moći i vrlo niska uključenost na rukovodećim i poduzetničkim položajima.

Cilj projekta je promijeniti gore opisanu situaciju osnaživanjem organizacija za mlade i osoba koje rade s mladima s alatima i pristupima koje mogu koristiti za podršku mladim ženama poduzetnicama na način koji je društveno i kulturološki prikladan. Projekt okuplja organizacije koje već imaju iskustva u pružanju podrške mladim ženama da budu društveno i ekonomski aktivne i omogućuje im da razviju nove načine rješavanja izazova koje su identificirale. Kad se provede, rezultat će pojačanim sustavom potpore za NEET / mlade žene, posebno iz ruralnih, tradicionalnijih zajednica i zajednica u nepovoljnom položaju.

- Ciljevi projekta:
- Osnažiti osobe koje rade s mladima i poboljšati upravljanje znanjem organizacija za rad s mladima u teoriji i praksi za izgradnju kompetencija osoba koje rade s mladima u društvenom poduzetništvu za održivu budućnost s manje sukoba, za NEET mlade i mlade žene - kroz trening i inovativni kurikulum i online tečaj za obuka osoba koje rade s mladima.
- Osnažiti NEET mlade, mlade žene za pokretanje društvenog poduzetništva i njihov kvalitetan društveni marketing kroz razvoj inspirativnih, inovativnih i suvremenih priručnika, priručnika s alatima, kao i online tečajeva.
- Razmjena dobre prakse i dalje razvijanje kvalitetnog strateškog partnerstva među partnerima iz 5 europskih zemalja različitih stvarnosti u pogledu društvenog poduzetništva mladih za održivu budućnost s manje sukoba.

Projektne aktivnosti su:

- A1 Projektno upravljanje
- M1 Početni sastanak
- O1 Kurikulum "Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za budućnost s manje konflikta"
- M2 Drugi sastanak
- O2 Online tečaj za osobe koje rade s mladima "Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za budućnost s manje konflikta"
- O3 Priručnik "Kako pokrenuti društvena poduzeća za održivu budućnost s manje konflikta"
- M3 Treći sastanak
- O4 Online tečaj za mlade "Kako pokrenuti društvena poduzeća za održivu budućnost s manje konflikta"
- O5 Priručnik s alatima "Društveni marketing za društvena poduzeća za održivu budućnost s manje konflikta"
- M4 Četvrti sastanak
- O6 Online tečaj za mlade "Društveni marketing za društvena poduzeća za održivu budućnost s manje konflikta"
- M5 Peti sastanak
- C1 LTTA – Trening za trenere
- E1, E2, E3, E4, E5 – Otvorene konferencije u Hrvatskoj, Švedskoj, Srbiji, Njemačkoj, Nizozemskoj
- M6 Završni sastanak

Na kraju ovog projekta, projektnim partnerima, kao i drugim organizacijama i dionicima, na raspolaganju će biti učinkovitiji alati i kompetentnije osoblje za uključivanje u poduzetničko obrazovanje za mlade žene koje dolaze iz najnepovoljnijih pozadina.

- Projektni partneri su:
- STICHTING MASTERPEACE, Nizozemska
- Youth Power Germany e.V., Njemačka
- Udruga za unaprjeđivanje suvremenih životnih vještina "Ostvarenje", Hrvatska
- UNG KRAFT / Youth Power, Švedska
- Centar za neformalno obrazovanje i cjeloživotno učenje (CNELL), Srbija
- Wizard, obrt za savjetovanje, Hrvatska

O KURIKULUMU

Kurikulum „Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za budućnost s manje konflikta“ inovativan je resurs za trenere / osobe koje rade s mladima koji organiziraju osmodnevni trening i obrazuju osobe koje rade s mladima (sadašnje i buduće) za daljnji razvoj organizacijske kulture, mentorstva i radionice za NEET mlade / žene na temu pokretanja društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira. Sastoji se od detaljnog opisa sesija.

Specifični ciljevi treninga su:

- Razmijeniti lokalne stvarnosti o društvenom poduzetništvu za održivi razvoj i izgradnju mira;
- Istražiti pojam izgradnje mira i održivog razvoja te kako ga povezati s radom s mladima;
- Upoznati sudionike s osnovnim principima neformalnog obrazovanja i njegove primjene u radu s mladima;
- Učiti o poduzetničkom učenju i kako ga provoditi u okviru rada s mladima;
- Razumjeti koncept poduzetništva nove ere i što to znači za osobe koje rade s mladima i edukatore;
- Podizanje svijesti o važnosti razvijanja poduzetničke inteligencije i razmišljanja kod mladih;
- Učiti o društvenim, etičkim i zelenim poduzećima;
- Učiti o društvenom poduzetništvu i povezanosti s održivim razvojem i izgradnjom mira;
- Upoznati se s dobrim praksama korištenja društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira;
- Razumjeti tko je društveni poduzetnik i koje bi kompetencije trebao razviti;
- Definirati osnovne pojmove i vrijednosti definirajući dionike i zagovaratelje društvenog poduzetništva;
- Razviti radionice na temu društvenog poduzetništva za radne aktivnosti i programe za mlade.

Trening se temelji na načelima i metodama neformalnog obrazovanja. Sastoji se od interaktivnih metoda koje zadovoljavaju potrebe sudionika u učenju, uključujući: teorijski okvir; individualne / grupne aktivnosti; grupne izazove, prezentacije, igre uloga, studije slučaja, rasprave, itd. Jezik treninga je engleski.

Program treninga:

1. dan	
Prijepodne	Uvod i izgradnja grupe
Poslijepodne	Dijeljenje naših stvarnosti o društvenom poduzetništvu za održivi razvoj i izgradnju mira u našim zajednicama i različitim programima rada s mladima
Poslijepodne	Refleksija i evaluacija dana
2. dan	
Prijepodne	Izgradnja mira i održivi razvoj. Rad s mladima kao pokretač promjene
Poslijepodne	Neformalno obrazovanje i rad s mladima s ciljem razvoja kompetencija mladih
Poslijepodne	Refleksija i evaluacija dana
3. dan	
Prijepodne	Poduzetničko učenje – način kako obogatiti rad s mladima
Poslijepodne	Poduzetništvo nove ere i što to znači za osobe koje rad s mladima i edukatore
Poslijepodne	Refleksija i evaluacija dana
4. dan	
Prijepodne	Razvoj poduzetničke inteligencije i poduzetničkog načina razmišljanja među mladima u našim zajednicama
Poslijepodne	SLOBODNO POSLIJEPODNE
5. dan	
Prijepodne	Društvena, etička i zelena poduzeća
Poslijepodne	Uvod u društveno poduzetništvo, osnovne koncepte, vrijednosti i zagovaratelje društvenog poduzetništva
Poslijepodne	Refleksija i evaluacija dana
6. dan	
Prijepodne	Društveno poduzetništvo i povezanost s održivim razvojem i izgradnjom mira
Poslijepodne	Primjeri dobre prakse o upotrebi društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira
Poslijepodne	Refleksija i evaluacija dana

7. dan	
Prijepodne	Tko je društveni poduzetnik?
Poslijepodne	Osnovni koncepti i vrijednosti za definiranje dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva
Poslijepodne	Refleksija i evaluacija dana
8. dan	
Prijepodne	Rad s mladima za društveno poduzetništvo – radionice i preporuke
Poslijepodne	Konzultacije, evaluacija i zatvaranje
Poslijepodne	Zatvaranje

PREPORUKE ZA KORIŠTENJE OVOG KURIKULUMA I ORGANIZACIJU SLIČNIH AKTIVNOSTI

Ovaj kurikulum „Rad s mladima u području društvenog poduzetništva za budućnost s manje konflikta“ nastao je u svrhu širenja utjecaja našeg projekta na druge partnerske organizacije i slične organizacije mladih te osobe koje rade s mladima i edukatore aktivne u temi društvenog poduzetništva. Cilj mu je daljnji razvoj kapaciteta organizacija i osoba koje rade s mladima kako bi mogli pružiti podršku mladima u lokalnim zajednicama.

Ovaj je kurikulum materijal za sve koje zanima tema društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira. Može se lako primijeniti u različitim stvarnostima i prilagoditi lokalnim potrebama, a može poslužiti i kao nadahnuće za slične aktivnosti.

Da bi se proveo kvalitetan trening osposobljavanja na temelju ovog kurikulumu i postiglo željeno učenje ciljeva postavljenih u svakoj od sesija opisanih u ovom kurikulumu, potrebno je osigurati kvalitetno okruženje za učenje polaznika. To se postiže u nekoliko koraka.

1. korak: Prije treninga

- Pobrinite se da sudionici dobiju sve relevantne informacije povezane s njihovim sudjelovanjem (info paket, obrazac za prijavu, sigurnosne i higijenske upute). Savjetuje se zamoliti sudionike da u prijavnici opišu svoju motivaciju za sudjelovanje u treningu i da ih odaberete na temelju njihove motivacije.
- Voditelji projekata i organizacije koje šalju sudionike trebaju održati pripremne sastanke sa sudionicima. Trebali bi im predstaviti cilj treninga, kako će izgledati i pripremiti ih po potrebi na različitim razinama - jezično, kulturološki ili emocionalno. Za neke bi to moglo biti prvi put da sudjeluju u takvoj vrsti treninga, pa bi bilo dobro upoznati ih s okvirom neformalnog obrazovanja. Ako je potrebno, sudionici bi trebali dobiti i neku vrstu tehničke podrške (npr. pomoć pri rezervaciji putnih karata).
- Obavijestite sudionike o temama za istraživanje ili pripremu prije dolaska na trening kako biste osigurali nesmetanu provedbu sesija za koje je potrebna prethodna priprema. Sudionici bi trebali doći s razumijevanjem situacije oko društvenog poduzetništva i među mladima u svojim lokalnim zajednicama i zemljama kako bi mogli razviti radionice o toj temi. To također uključuje razumijevanje izazova s kojima se suočavaju osobe koje rade s mladima kada pokrivaju ove teme.
- Organizacije koje šalju sudionike trebaju pripremiti sudionike za rad i funkcioniranje u interkulturalnom okruženju, jer će imati informacije o ostalim organizacijama i njihovim zemljama, kao i o profilu sudionika.

- Sudionici trebaju sa sobom ponijeti neke materijale o organizacijama koje ih šalju ili društvenom poduzetništvu na trening za međusobnu razmjenu. Uz to, organizacije koje šalju sudionike trebaju voditi računa o tome da sudionici imaju sve potrebne brošure, ažurirane informacije o lokalnim i međunarodnim projektima, poveznice mrežnih stranica i kontakt informacije organizacija. Ako sudionici žele, bilo bi dobro ponijeti lokalnu hranu ili piće i podijeliti ih s ostalima.

2. korak: Za vrijeme treninga

- Aktivnosti planirane u ovom kurikulumu razvili su treneri iz ovog područja i prikladne su za osobe koje rade s mladima i mlade ljude koji žele naučiti o društvenom poduzetništvu za održivi razvoj i izgradnju mira ili žele pokrenuti društvena poduzeća. Imajte na umu razliku u razini znanja u grupi, koja može utjecati i na dinamiku. Stoga, ako je potrebno, slobodno prilagodite sesije prema potrebama grupe.
- Evaluacija i učenje važan su dio svake aktivnosti treninga. To je također pojačano ovim nastavnim planom i programom. Na početku treninga, polaznike treba upoznati s Youthpass potvrdom ili nekim drugim oblikom refleksije. Važno je da sudionici shvate da je samorefleksija važan dio učenja. Stoga se savjetuje da sudionici dobiju dnevnik učenja ili neki drugi alat, gdje mogu zapisivati svoja učenja kroz tjedan. Potaknite ih da postave svoje ciljeve učenja i razmišljaju o njima tijekom tjedna.
- Osigurajte dovoljno vremena za svakodnevnu refleksiju. Može se raditi u parovima ili manjim grupama kako bi se odgovorilo na različita pitanja (npr. Kakav vam je bio ovaj dan? Što ste naučili o sebi? Koje ste kompetencije poboljšali? Kako mogu biti proaktivniji da naučim još više?) Implementacija svakodnevnog razmišljanja ovisit će o trenerima ili voditeljima koji provode ovaj kurikulum, međutim, to je nužan preduvjet za kvalitetnu provedbu sesija.
- Uzmite u obzir mjere društvenog distanciranja, sigurnosti i higijene ukoliko se trening provodi u vrijeme pandemije COVID-19 virusom.

3. korak: Nakon treninga

- Sam kraj treninga nije kraj putovanja za sudionike. Kako biste provjerili sudionike nakon treninga i procijenili dugoročni učinak treninga, savjetuje se da provedete kratku evaluaciju nekoliko mjeseci nakon. Također ih otvoreno pitajte za prijedloge i moguća poboljšanja obavljenog posla.
- Ako se od sudionika zahtijeva da u svojim lokalnim zajednicama provode bilo kakve daljnje aktivnosti s mladima, ponudite im podršku u njihovoj provedbi i provjerite njihov napredak. Savjetuje se da im pošaljete obrazac za povratne informacije nakon provedbe daljnje aktivnosti.

SMJERNICE O MJERAMA DRUŠTVENOG DISTANCIRANJA I SIGURNOSTI ZA VRIJEME PANDEMIJE IZAZVANE COVID-19 VISUROM

Trening je osmišljen na način da se lako može prilagoditi mjerama na snazi u trenutku provedbe treninga licem u lice. Važno je sudionicima prije treninga istaknuti mjere društvenog distanciranja i sigurnosti koje se primjenjuju u zemlji i mjestu održavanja treninga, kako bi znali što mogu očekivati i složili se s uvjetima treninga. Savjetuje se da se o situaciji komunicira s partnerskim organizacijama kako bi im se pružila podrška u procesu pripreme sudionika prije njihova dolaska u zemlju i na mjesto održavanja treninga.

Prije provedbe treninga savjetuje se dvostruka provjera stanja u zemlji domaćinu, jer se mjere koje vlada predloži obično mijenjaju na tjednoj bazi. Ako nove mjere stupe na snagu, potrebno je prilagoditi logistiku i tijek treninga u skladu s tim.

PRIJE TRENINGA

- Osigurajte da mjesto održavanja može provoditi mjere društvenog distanciranja i sigurnosti na snazi u vrijeme treninga, uzimajući u obzir trenutnu situaciju.
- Sudionicima treba savjetovati da ostanu kod kuće ako imaju bilo kakve simptome infekcije COVID-19 virusom prije treninga. Ako se tijekom treninga pojave bilo kakvi simptomi, trebali bi ostanu u svojim sobama.
- Sudionici i treneri trebaju dobiti sigurnosne i higijenske upute prije treninga.

ZA VRIJEME TRENINGA

- Upute o sigurnosti i higijeni trebaju biti istaknute na vidljivom mjestu u prostoriji u koji se održava trening, kao i oko mjesta održavanja.
- Sudionici trebaju nositi maske za lice i držati se na udaljenosti od dva metra.
- Sudionici trebaju oprati i dezinficirati ruke svaki puta kad uđu u trening prostoriju i druge sadržaje.
- Sudionici trebaju imati dodijeljena mjesta u prostoriji.
- Treneri bi trebali podsjećati na mjere prilikom objašnjavanja određene aktivnosti.
- Preporučuje se zadržavanje istih malih grupa za trajanje cijelog treninga.
- Kako bi se smanjile šanse za kontakt, savjetuje se provođenje sesija u fizičkom i internetskom prostoru.
- Sesije treba provoditi u manjim skupinama tako da svaki polaznik ima 2m² prostora.
- Svaki sudionik trebao bi dobiti set materijala koji će se koristiti tijekom cijelog treninga.
- Treneri bi trebali dijeliti sve materijale svakom polazniku zasebno, umjesto da ih prenose.

- Oprema za trening ne smije se dijeliti između sudionika ili trenera.
- Treneri bi trebali uputiti sudionike korak po korak da osiguraju društvenu distancu u svakom trenutku.
- Svaki sudionik i trener osobno je odgovoran za sebe i poštivanje mjera.
- Prozračite trening prostoriju tijekom svake pauze, prije i poslije sesija.

Uvod i izgradnja grupe

Naziv sesije: Uvod i izgradnja grupe

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Uvodna sesija postavlja temelje treninga da cijela grupa može učiti, živjeti i raditi zajedno. Ovo je vrijeme kada se sudionici prvi put susreću s organizatorima, timom, trenerima i jedni drugima. Svi dolaze iz različitih zemalja, partnerskih organizacija, osobnih i profesionalnih pozadina i imaju različito iskustvo u aktivnostima neformalnog obrazovanja koje se provode kroz programe mobilnosti mladih na razini EU-a. Ova sesija sudionicima pruža najvažnije informacije u vezi s logistikom, mjestom održavanja i smještaja, hranom i dnevnim rasporedom. Vrijeme je i da se sudionici predstave jedni drugima, podijele svoju motivaciju za sudjelovanje na treningu te započnu zajednički rad kao grupa na stvaranju temelja za učenje u nadolazećem tjednu.

Svrha sesije: Općenita svrha ove sesije je postaviti temelje treninga i započeti proces izgradnje grupe.

Ciljevi:

- Predstaviti trening i njegovu pozadinu, obrađene teme, dnevni raspored, trenere i tim;
- Da se sudionici međusobno upoznaju;
- Upoznati pozadinu sudionika i saznati više o njihovoj motivaciji da se pridruže treningu;
- Postaviti očekivanja koja sudionici imaju od treninga i predstaviti načine na koje bi mogli doprinijeti treningu;
- Dogovoriti uvjete rada tijekom treninga;
- Započeti proces izgradnje grupe.

Kompetencije:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije kulturološke osviještenosti i izražavanja.

Metodologija:

- Teorija (prezentacije);
- Četiri kuta;
- Pričanje priče;
- Kompleksan zadatak s raspravom;
- Rasprava.

Tok sesije:

I. Službeno otvaranje i dobrodošlica (10 minuta)

Predstavnik koordinacijske organizacije / koordinator projekta službeno otvara treninga i ukratko opisuje pozadinu treninga. Predstavlja tim i trenere odgovorne za program i aktivnosti treninga. Ukratko se predstavljaju.

II. Krug imena (10 minuta)

Sudionici sjede u krugu i pozvani su da kažu svoje ime i ukratko objasne kako su stigli na trening.

III. Upoznavanje – Četiri kuta (35 minuta)

Trener daje upute da se sudionici podijele u 4 skupine (svaku skupinu čine polaznici iz različitih zemalja / zajednica / organizacija). Svaka skupina započinje svoje putovanje u jednom od 4 kuta sobe. Svaki kutak ima određeni zadatak da se grupa međusobno upozna. Trener objašnjava što se nalazi u svakom kutu.

- 1. kut ima na karticama sve vrste različitih pitanja / tema koje sudionici mogu odabrati i ispričati nešto o sebi. (Treneri mogu pripremiti vlastita pitanja ili koristiti već gotove kartice. Moguća pitanja: Odakle dolazim? Što radim? Koja je moja profesionalna pozadina? Koja je moja uloga u organizaciji? Tko sam ja u privatnom životu? Koji su moji hobiji? Koja mi je omiljena knjiga? Tko mi je uzor? Što sam morao ostaviti da bih sudjelovao u ovom treningu? itd.).
- 2. kut ima jednu kocku. Svaki sudionik baca kocku. Broj koji dobiju na kockici znači broj fotografija s telefona koje trebaju podijeliti unutar svoje grupe i ispričati kratku priču o fotografijama i zašto su im važne.
- 3. kut sadrži hrpu Dixit karata (ili bilo koje druge vrste karata s ilustracijama). Svaki sudionik odabire jednu karticu koja ih na bilo koji način opisuje. Kad je svatko odabrao svoju kartu, svaki sudionik pokazuje svoju kartu te ukratko ispriča zašto ju je izabrao.
- U 4. kutu nalazi se rad s napisanim pitanjem - Koja je bila vaša motivacija da se pridružite ovom treningu? Svaki sudionik dijeli svoju priču.

Svaka skupina započinje iz jednog kuta. U tom kutu imaju 7 minuta za razmjenu. Nakon 7 minuta trener daje do znanja da je vrijeme prošlo, a grupe se prebacuju u drugi kut u smjeru kazaljke na satu.

IV. Program treninga (10 minuta)

Treneri predstavljaju detaljan program treninga pred cijelom grupom uz korištenje vizualnih materijala i crteža prije pause.

V. Očekivanja i doprinosi (25 minuta)

Trener nastavlja sesiju pričanjem priče o osobi koja je stigla na trening s očekivanjima koja nisu bila povezana s ciljevima treninga te je na kraju bila razočarana njime. Naglašava koliko je važno imati realna očekivanja koja su u skladu s ciljevima treninga.

Trener zatim poziva sudionike da pogledaju Dixit karte (koje se nalaze u sredini sobe) i pronađu 2 karte - jednu koja predstavlja njihova osobna očekivanja i jednu koja predstavlja njihova profesionalna očekivanja od ovog treninga.

Nakon što su svi odabrali svoje dvije karte, počinju hodati po prostoriji i formiraju grupu od troje. Međusobno izmjenjuju svoja očekivanja 3 minute. Kad vrijeme istekne, trener daje znak i sudionici formiraju nove trojke. Opet, razmjenjuju svoja očekivanja, ponovno mijenjaju grupe. Nakon tri promjene, trener ih poziva da sjednu u krug.

Trener nastavlja govoriti da svaki od njih na trening također donosi puno iskustva, znanja i vještina sa sobom te ih pita da razmisle o načinima na koje bi mogli doprinijeti treningu – za vrijeme programa ili u slobodno vrijeme . Svoje priloge pišu na post-it papiru sa svojim imenom.

Svaki sudionik ukratko dijeli kako može doprinijeti treningu i stavlja post-it na jedan zajednički flipchart. Trener ga objesi na zid tako da ostane vidljiv ostatak tjedna. Trener poziva sudionike da preuzmu inicijativu i ponude drugima aktivnosti kojima bi mogli doprinijeti, te se samoorganiziraju ili zatraže pomoć od trenera.

PAUZA

Izgradnja mostova – grupni zadatak (80 minuta)

Trener poziva sudionike da šetaju uokolo i promotre ljude u prostoriju dok prolaze te se podijele u 4 skupine prema sezoni u kojoj su rođeni (proljeće, ljeto, jesen, zima). Nakon što svatko pronađe svoju grupu, trener traži dvije skupine rođene u suprotnim godišnjim dobima da naprave jednu veliku grupu. Na kraju su formirane dvije skupine za sljedeću vježbu.

Trener objašnjava da se svaka skupina sastoji od stanovnika koje dijeli rijeka. Nakon godina rasprave, odlučili su sagraditi most za prelazak rijeke; jedna strana grada činit će polovicu mosta, druga drugu polovicu. Međutim, postoji problem jer je gotovo nemoguće međusobno komunicirati. Samo će jedna osoba moći razgovarati s jednom osobom iz druge skupine kako bi razgovarala o dizajnu mosta u dva navrata. Grupa će izabrati ovog glasnogovornika.

Svaka skupina zatim odlazi u svoju prostoriju koje je nemoguće vidjeti ili čuti drugu grupu. U sobi će pronaći različite vrste materijala od kojih će graditi most. Jedino što znaju o dizajnu mosta je da bi trebao biti u mjerilu od 1 metra i da most treba podupirati igračku automobila. Morat će dogovarati s drugom skupinom koliko bi most trebao biti širok ili visok.

Tada svaka grupa ima 5 minuta da odabere glasnogovornika, podijeli zadatke i započne. Nakon 15 minuta glasnogovornik može 5 minuta razgovarati nasamo s glasnogovornikom druge skupine. Oni smiju samo govoriti, ne mogu razmjenjivati nacрте ili slično. Nakon toga, grupa ima 20 minuta da čuje izvještaj glasnogovornika, radi na mostu i po potrebi prilagodi dizajn. Zatim, glasnogovornici imaju 10 minuta vremena za razgovor u drugoj prostoriji. Nakon toga započinje 15 minuta rada.

Kad vrijeme prođe, dvije se skupine ponovno okupe i predstave svoj dio mosta kako bi se most testirao.

Nakon testa s igračkom, skupina raspravlja o suradnji, kako unutar svoje grupe, tako i s drugom skupinom, te o tome kako su zadaci podijeljeni.

- Pitanja za razmišljanje i evaluaciju:
- Kako ste organizirali posao?
- Jesu li svi sudjelovali?
- Kako su se odvijali pregovori?
- Jeste li se držali izvornog dizajna ili je on promijenjen? Zašto?
- Jeste li primijetili bilo kakve probleme u komunikaciji s drugom skupinom?

VI. Grupna pravila rada (10 minuta)

Trener povezuje prethodnu vježbu s potrebom za postojanje grupnih pravila rada za zajednički rad tijekom treninga. Trener započinje prikupljati ideje od sudionika i zapisuje sva predložena pravila na flipchart. Konačna verzija dogovorenih pravila napisana je na flipchart papiru i zalijepljena na zid kako bi bila vidljiva tijekom cijelog treninga.

Potrebni materijali: kartice s pitanjima za međusobno upoznavanje, Dixit karte, kockice, sve vrste materijala za izgradnju mosta (papiri, karton, traka, škare, ljepljivo, baloni itd.), flipchart papir, flomasteri.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Više o zadatku izgradnje mostova: <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/building-bridges.305/>
- Vježbe zagrijavanja, učenja imena i energiziranja grupe: <https://www.sessionlab.com/library/energiser>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Aktivnost međusobnog upoznavanja - Četiri kuta - može se prilagoditi grupi. Svaki kut može imati različitu temu. Glavna ideja je stvoriti toplu atmosferu za sudionike da bi mogli podijeliti nešto o sebi i učiti jedni o drugima.
- Aktivnost izgradnje mostova može se proširiti u slučaju da će biti više vremena ili se može provesti na način da postoji stalni vremenski pritisak da se aktivnost izvrši kako bi se izazvali sudionici.

Dijeljenje naših stvarnosti o društvenom poduzetništvu za održivi razvoj i izgradnju mira u našim zajednicama i različitim programima rada s mladima

Naziv sesije: Dijeljenje naših stvarnosti o društvenom poduzetništvu za održivi razvoj i izgradnju mira u našim zajednicama i različitim programima rada s mladima

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Sudionici dolaze iz različitih zemalja i lokalnih zajednica koje se često suočavaju s prilično različitom stvarnošću u smislu društvenih i ekonomskih standarda zajednice. Budući da je društveno poduzetništvo relativno nov oblik poslovanja, različito je regulirano u različitim zemljama unutar EU. Neke su zemlje uspostavile sustave potpore društvenim poduzećima, dok mnoge još uvijek nisu i ne smatraju važnim stavljati dodatni naglasak na to ili ga regulirati na drugačiji način. Budući da ne postoji zakonski okvir, ne postoje ni programi za mlade da o tome uče i da pokreću društvena poduzeća. Ova sesija prilika je za sudionike da nastave učiti jedni o drugima, kao i o stvarnosti iz koje svi dolaze te razmjenjuju informacije o situaciji oko društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira kroz rad s mladima.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je međusobno informiranje o lokalnoj i nacionalnoj stvarnosti na području društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira u programima rada s mladima.

Ciljevi:

- Upoznati se sa situacijom s NEET mladima i ženama u lokalnim zajednicama;
- Naučiti o lokalnim stvarnostima na području razvoja društvenog poduzetništva i izgradnje mira u programima rada s mladima;
- Utvrditi zajedničke stvari i razlike između lokalne stvarnosti;
- Podijeliti primjere dobre prakse iz područja rada s mladima.

Kompetencije:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije kulturološke osviještenosti i izražavanja.

Metodologija:

- Strukturirani razgovor;
- Grupni rad;
- Rad u paru;
- Presentacije.

Tok sesije:

I. Uvod u sesiju (15 minuta)

Trener uvodi sesiju kratkom pozadinskom pričom o različitim stvarnostima iz kojih dolaze svi sudionici. Svaka zajednica ima različitu situaciju u pogledu društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira u programima rada s mladima. Važno je da razmjenjuju svoja iskustva i uče jedni od drugih.

Njihov je zadatak voditi strukturirani razgovor s još 4 osobe u sljedećih sat vremena i napraviti popis stvari koje su im zajedničke i stvari koje su potpuno različite u svojoj stvarnosti. Svaki će par imati 15 minuta za razgovor.

Trener upućuje sudionike da nacrtaju krug na papiru, podijele ga u 4 dijela (poput sata s 12:00, 15:00, 18:00, 21:00 u smjeru kazaljke na satu). Svaki put će napisati ime osobe s kojom dogovaraju sastanak.

Sudionici imaju 5 minuta da običu prostoriju i dogovore s kime će razgovarati u određeno vrijeme. Kad se njihov raspored popuni, trener predstavlja pitanja koja svaki par treba proći u 15 minuta razgovora.

Pitanja:

- Kakva je stvarnost društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira? Postoji li? Kako je to regulirano?
- Postoje li lokalni / nacionalni primjeri društvenih poduzeća? Ako da, navedite primjere?
- Što znači biti mlada NEET osoba u svojoj stvarnosti? Kako izgleda prosječni tjedan mlade NEET osobe?
- Koja je uloga rada s mladima i organizacija mladih u pružanju podrške mladima pokretanju društvenih poduzeća za održivi razvoj i izgradnju mira?
- Kakve aktivnosti i programi za mlade postoje da bi mladi mogli učiti o društvenom poduzetništvu?
- Koje su glavne priče o uspjehu i glavni izazovi?

II. Vrijeme razmjene (60 minuta)

Trener daje znak i svi odlaze razgovarati s prvom osobom s kojom su zakazali sastanak. Parovi se izmjenjuju nakon 15 minuta dok se ne završe sve četiri runde.

III. Sastanak u nacionalnim grupama (15 minuta)

- Trener poziva sudionike da se sastanu u svojim nacionalnim skupinama i podijele s drugima ono što su naučili. Počinju izrađivati poster i zapisuju ono što su naučili u tri kategorije:
- Stvari koje su nam zajedničke;
- Razlike između različitih stvarnosti;
- Dobri primjeri programa rada s mladima koji se provode / su se provodili u našoj lokalnoj zajednici na području društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira.

PAUZA

IV. Sastanci nacionalnih grupa se nastavljaju... (30 minuta)

Grupe nastavljaju raditi u svojim nacionalnim skupinama nakon pauze i pripremaju vizualnu prezentaciju za cijelu grupu. Svaka grupa ima 5-7 minuta za predstavljanje.

V. Vrijeme za prezentacije (50 minuta)

Svaka grupa predstavlja svoj poster. Trener potiče ostatak sudionika da postavljaju dodatna pitanja voditeljima.

VI. Zatvaranje sesije (10 minuta)

Trener poziva svakog sudionika da kaže jednu riječ koja bi opisala njegov dan za završetak sesije.

Potrebni materijali: A4 papiri, markeri, post-it papirići, flipchart papirići

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Publikacija Europske Komisije (2020), Social Enterprises and their Ecosystems in Europe – Comparative synthesis report (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8274>)
- Publikacija Europske Komisije (2015), A map of social enterprises and their ecosystems in Europe

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Isprintajte pitanja za razgovor ili ih napišite na flipchart papir da budu vidljivima svima u sobi. Pitanja se mogu prilagoditi ili mijenjati ovisno o grupi koja dolazi na trening,
- Bilo bi poželjno sudionicima dati zadatak pripreme prije treninga - istražiti postojeće primjere društvenih poduzeća u njihovim lokalnim zajednicama ili na nacionalnoj razini.

Izgradnja mira i održivi razvoj. Rad s mladima kao pokretač promjene.

Naziv sesije: Izgradnja mira I održivi razvoj. Rad s mladima kao pokretač promjene.

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Moderna stvarnost, posebno u post konfliktnim područjima, dokazuje postojeću potragu za načinima, rješenjima i alatima koji pomažu društvu u pronalaženju puta za prevenciju sukoba, izgradnji održivih zajednica i izbjegavanju raseljavanja mladih i odljeva mozgova s tih područja. S druge strane, razvijene zemlje suočene su s izazovima različite razine: protok izbjeglica i vjerske krize, integracija manjina u društvo, klimatske promjene i rasprava o obnovljivim izvorima energije itd. To su grane istog drveta u svojoj prirodi – cilj svih tih napora je stvoriti bolju i održiviju budućnost s manje sukoba i učiniti svijet boljim mjestom za sve. Te su teme predmet globalne rasprave na raznim razinama: od Ujedinjenih naroda do srednjih škola i centara za mlade.

Ovu je sesiju važno staviti već na početak treninga jer pruža pregled zadanih tema. Nakon što sudionici dobiju priliku da se bolje upoznaju i podijele vlastite stvarnosti o temama, ovom sesijom ulazimo malo dublje u sve koncepte izgradnje mira i održivog razvoja i povezujemo ih s radom s mladima.

Svrha sesije: Općenita svrha ove sesije je upoznati se s pokretom za izgradnju mira i ciljevima UN-a kao sredstvom za stvaranje održive budućnosti s manje sukoba i shvatiti ulogu rada s mladima u vezi s tim.

Ciljevi:

- Upoznati razne definicije mira, mirovni pokret i strategije izgradnje mira;
- Predstaviti Globalne ciljeve održivog razvoja UN-a i pokazati njihovu povezanost s pokretom za izgradnju mira;
- Pokazati kako se Globalne ciljeve održivog razvoja postižu različitim vrstama društvenih aktivnosti;
- Razumjeti ulogu rada s mladima u stvaranju perspektive za mlade u smislu prepoznavanja njihovog potencijala u doprinosu društveno korisnim projektima.

Kompetencije:

- Kompetencije višejezičnosti;
- Poduzetničke kompetencije;
- Građanske kompetencije;
- Kompetencije kulturološke osviještenosti i izražavanja;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Teorija (prezentacije);
- Rasprave;
- Refleksija;
- Oluja ideja;
- Dijeljenje u malim grupama i rasprava;
- Studija slučaja;
- Rad u velikoj grupi.

Tok sesije:

I. Uvod u sesiju s kratkom energizirajućom aktivnošću (5 minuta)

Trener povezuje ovu sesiju s prijašnjom, predstavlja temu i metode trenutne sesije te vodi kratku aktivnost za zagrijavanje prije početka sesije.

II. Zadatak "Životni prioriteti" (20 minuta)

Ovo je uvod prema glavnom sadržaju sesije. Ova bi aktivnost trebala pripremiti grupu na temu sesije stavljajući njihov fokus na zajedničke vrijednosti.

Sudionici se pozivaju da zapišu 15 stvari koje smatraju najvažnijima u životu. To mogu predstavljati primjere iz osobnog života ili vlastitih uvjerenja. Imaju 5 minuta za razmišljanje o ovoj temi. Nakon što završe popis, od sudionika se traži da ga smanje na samo 5 stvari (za ovu aktivnost je također zadano 5 minuta), a zatim na 3.

Nakon završetka vježbe, trener pita sudionike da podijele, kakav je osjećaj bio razmišljati o ovoj temi, a zatim pregledati popis najvažnijih stvari? Što mislite da drugi imaju u prvih 5, ili u prvih 10? Trener na bijelu ploču zapisuje najčešće vrijednosti s top 3 i one zajedničke s ostatka popisa. Tada voditelj dovodi sudionike do spoznaje zajedničkih vrijednosti i kako one služe kao temelj za aktivnosti UN-a.

III. Oluja ideja i rad u malim grupama na temu "mira u društvu" (15 minuta)

Trener sudionicima predstavlja flipchart papir sa sljedećim pitanjem: „Što je važno za razumijevanje mira u društvu?“. Trener zatim traži od sudionika da kažu prve stvari koje im padnu na pamet o tome i na flipchart zapisuje svaki doprinos svih sudionika.

Zatim sudionike poziva na raspravu o rezultatu oluje ideja u malim skupinama koje se sastoje od po 3-4 sudionika. Zadatak je svake male skupine smisliti jednu definiciju "mira u društvu" i predstaviti ih u velikoj grupi. Definicije će se kasnije koristiti u nadolazećim dijelovima sesije.

IV. Interaktivna prezentacija "Izgradnja mira i Globalni ciljevi održivog razvoja" (50 minuta)

U ovom je dijelu predviđeno da treneri organiziraju interaktivnu prezentaciju, s time da daju pripremljeni teorijski input, a istovremeno olakšavaju interaktivno sudjelovanje i pitanja sudionika o teoriji. Sudionici su pozvani da slušaju prezentaciju i zapisuju bilješke dok predavač predstavlja koncepte i budu spremni postaviti relevantna pitanja kad trener zaustavi prezentaciju. Trener postavlja vremenski mjerač za slučajno razdoblje dok on prezentira teoriju; i obraća se sudionicima kad vrijeme istekne.

Razmišljajući o ishodima oluje mozгова, trener dalje istražuje temu razumijevanja mira:

- Što su definicije mira i zašto se one razlikuju?
- Što su izgradnja mira i mirovni pokret?
- Koje su strategije izgradnje mira i kako se provode na globalnoj razini?

Globalni ciljevi održivog razvoja UN-a (Agenda 2030) sudionicima se predstavljaju kao opipljiva provedba ideja o izgradnji mira. Održivi razvoj je ključ za održavanje mira i obrnuto. Održavanje mira, koncept koji su odobrili Generalna skupština UN-a i Vijeće sigurnosti, fokusira se na važnost dugoročne, sveobuhvatne vizije u svim odgovorima na nasilni sukob, kako bi se prekinuli začarani ciklusi propadanja i ponavljanja. Mnoge su zemlje u složenim situacijama prihvatile ciljeve održivog razvoja kao dio rješenja.

Na kraju teorijske prezentacije spominje se da kada je riječ o provedbi na lokalnoj razini, Globalni ciljevi održivog razvoja ne bi trebali postati još jedan kontrolni popis i odvlačiti pozornost i resurse od postojećih aktivnosti. Umjesto toga, izazov je uključiti Agendu 2030 u posao koji obavljaju lokalne organizacije. Integrirati i iskoristiti postojeće procese i strukture. Istaknuti utjecaj i predstaviti ga u drugačijem svjetlu i s višom svrhom. Mogu se navesti neki primjeri aktivnosti na primarnoj razini, ali daljnji razvoj ove teme dio je rada malih grupa nakon pauze.

PAUZA

V. Rasprava u velikoj grupi i izložba "Globalni ciljevi održivog razvoja i lokalne stvarnosti" (40 minuta)

Sudionici su pozvani da u otvorenoj raspravi podijele važnost teme za svoju profesionalnu situaciju i prakse rada s mladima općenito. Predavač podsjeća sudionike i na prethodne sesije na kojima su dijelili svoju stvarnost kod kuće, a sudionici sada ponovno posjećuju te plakate / vizualne prezentacije i kroz izložbu razmišljaju kako je svaki od tih elemenata povezan s ciljevima UN-a i Agendom 2030.

VI. Rad u grupi "povezivanje rada s mladima s Globalnim ciljevima održivog razvoja" (50 minuta)

Sudionici se zatim dijele u grupe od 5-6 ljudi. Svakoj grupi nasumce se dodjeljuje nekoliko Globalnih ciljeva. Misija se sastoji od dva jednaka dijela. Prvi je zadatak uskladiti trenutne aktivnosti njihovih organizacija i teme obrađene u njihovom svakodnevnom radu s mladima s relevantnim ciljevima održivog razvoja. Cilj je realizirati trenutne aktivnosti kao već postojeće provedbe ciljeva održivog razvoja, istaknuti učinak tih aktivnosti i predstaviti ih u drugačijem svjetlu više svrhe.

Drugi dio je vježba "Pisanje mozga". Istim skupinama sada je dodijeljen zadatak da na svom popisu iznesu ideje o novim aktivnostima i novim načinima rada na podršci ciljevima održivog razvoja. Svi sudionici dobivaju A4 papir i moraju jednostavno zapisati nekoliko grubih ideja o zadatku. Svaki papir se zatim prosljeđuje nekom drugom, koji ga čita u tišini i dodaje vlastite ideje na papir. Taj se postupak ponavlja sve dok svi nisu imali priliku dodati nešto na svaki papir. Tada se bilješke mogu sakupljati, spremne za raspravu.

Grupe se zatim pozivaju da iznesu svoje zaključke u grupi, pred svim sudionicima. Trebali bi biti precizni i uzeti u obzir vremenska ograničenja. Vizualni ishodi prezentacija postavljaju se na zidove trening prostorije, na koje će se po potrebi pozivati u kasnijoj fazi treninga.

Potrebni materijali: A4 papiri, A3 papiri, flipchart papiri, post-it papirići, olovke, markeri, bojice, laptop, projektor.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- <https://en.wikipedia.org/wiki/Peacebuilding>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Peace_movement
- <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/peace-and-security/>
- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>
- <https://sdgs.un.org/>
- <http://www.oecd.org/dac/sustainable-development-goals.htm>
- <https://www.sdgnerland.nl/user/sdg+charter/>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- U svrhu ove sesije koristi se vježba „Životni prioriteti“ kako bi se sudionicima pomoglo da se otvore i usredotoče na temu prije glavnog dijela sesije. Međutim, ova aktivnost može se koristiti i za dovođenje grupe u stanje refleksije i okretanje prema sebi ako je to potrebno na kraju sesije.
- U slučaju da je broj sudionika mali i neće biti moguće temeljito razraditi svaki Globalni cilj tijekom praktičnog zasjedanja, preporučljivo je izuzeti neke previše određene Ciljeve (npr. SDG 7, 9 ili 15).
- U praktičnom zadatku „Povezivanje rada s mladima i ciljeva održivog razvoja“, preporučljivo je razmjenjivati ciljeve održivog razvoja između skupina nakon prvog kruga.

Neformalno obrazovanje i rad s mladima s ciljem razvoja kompetencija mladih

Naziv sesije: Neformalno obrazovanje i rad s mladima s ciljem razvoja kompetencija mladih.

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Neformalno obrazovanje (NFE) polako postaje bitnim dijelom procesa cjeloživotnog učenja i smatra se jednako ili čak vrijednijim u određenim industrijama. Sada je prepoznat kao sastavni dio obogaćivanja, razvoja i podrške društvenom, osobnom i profesionalnom razvoju mladih i odraslih. Dostupnost javnog financiranja osigurala je svima jednak pristup neformalnom obrazovanju, što je pokrenulo novo poglavlje u životu mnogih mladih ljudi. Igra važnu ulogu u povećanju zapošljivosti mladih pružajući mogućnosti za daljnji razvoj njihovih kompetencija koje se nadopunjuju s njihovim formalnim obrazovanjem ili nudi mogućnosti za potpunu promjenu profesije. Neformalno učenje obično se događa kroz aktivnosti rada s mladima, a mladima može pružiti poticajno okruženje za učenje kako bi zadovoljili svoje potrebe za učenjem i razvili svoje kompetencije. Sudionici će naučiti o neformalnom obrazovanju i aktivnostima rada s mladima kako bi kasnije razumjeli kako integrirati poduzetničko učenje društvenog poduzetništva u aktivnosti svojih organizacija.

Svrha sesije: Opća je svrha ove sesije podizanje svijesti o ulozi neformalnog obrazovanja i rada s mladima u podizanju kompetencija mladih.

Ciljevi:

- Razumjeti razliku između formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja;
- Naučiti o neformalnom obrazovanju i njegovih sedam principa;
- Razumjeti važnost razmišljanja o naučenom;
- Istražiti ulogu osobe koje radi s mladima u podizanju kompetencija kod mladih kroz neformalno obrazovanje;
- Razumjeti kako razvijati Youthpass kompetencije u okviru programa Erasmus + i neformalnog obrazovanja općenito.

Kompetencije:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije kulturološke osviještenosti i izražavanja.

Metodologija:

- Oluja ideja;
- Teorija;
- Vizualna prezentacija;
- Rad u paru;
- Prezentacije;
- Grupni rad.

Tok sesije:

I. Što je učenje? (15 minuta)

Trener započinje sesiju pitanjem za sudionike što je učenje za njih. Njihove odgovore zapisuje na flipchart papir oko riječi „UČENJE“.

Trener postavlja dodatna pitanja poput:

- Kako možemo naučiti?
- U kojim situacijama možemo naučiti?
- Gdje se događa učenje?
- Koje su metode učinkovite?
-

Neformalno obrazovanje i njegovih sedam principa (30 minuta)

Trener nastavlja povezivanjem onoga što su sudionici podijelili o učenju. Učenje se može dogoditi u različitim kontekstima i različitim metodama.

- Trener daje više podataka o razlici između formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja i njihovim glavnim karakteristikama:
- Formalno obrazovanje - usmjereno na znanje i sadržaj; događa se unutar formalne obrazovne ustanove; učenici dobivaju službeno priznanje u obliku diplome za stupanj završenog obrazovanja; odnos između učitelja i učenika je hijerarhijski; obvezan je do određene razine.
- Neformalno obrazovanje - usmjereno na cjeloživotno učenje koje se događa kroz iskustvo; polaznik sam izgrađuje vlastito iskustvo; temelji se na potrebama za učenjem i usredotočeno je na učenje; događa se u određenom kontekstu u određenom vremenskom razdoblju; polaznik dobiva potvrdu nakon završetka programa; dobrovoljno je.
- Informalno obrazovanje - usredotočeno na učenika i proces; to je učenje kroz pristup učenja koji je višedimenzionalan i događa se tijekom života.

Nakon objašnjenja tri vrste obrazovanja, trener pušta video koji im govori više o tome što je neformalno obrazovanje i njegovih 7 principa: [//www.youtube.com/watch?v=dPANb53ojME](https://www.youtube.com/watch?v=dPANb53ojME)
Trener zatim poziva sudionike da podijele svoje glavne točke učenja i traži da na popis dodaju još načela neformalnog obrazovanja na temelju vlastitog iskustva.

II. Moj put učenja (45 minuta)

Trener nastavlja sesiju govoreći koliko je važno prepoznati i razmisliti o učenju, što je jedna od glavnih karakteristika neformalnog obrazovanja. Poziva sudionike da razmisle o svom putu učenja do danas.

Svaki sudionik uzima papir A3 i razne markere kako bi nacrtao vlastiti put učenja. Njihov je zadatak vizualizirati svoje učenje u obliku crteža (npr. karta, put, rijeka itd.). Navode sve važne stvari koje su naučili kroz formalno, neformalno i informalno obrazovanje, svoje uspjehe i neuspjehe, životne uspone i padovi itd.

Nakon 25-30 minuta, trener poziva sudionike da sjednu u krug i kažu 1-2 rečenice o svom putu učenja.

PAUZA

III. Razgovor kroz šetnju (30 minuta)

Sesija se nastavlja nakon pauze. Trener kaže da će nakon razmišljanja o vlastitom iskustvu učenja stati u cipele mlade osobe i osobe koje radi s mladima kako bi podržali učenje mlade žene ili muškarca.

Svaka osoba kreće svojim putem učenja i pronalazi drugu osobu s kojom će raditi. U svakom paru jedna osoba odluči biti A ili B. A osobe će u prvom krugu biti u ulozi mlade osobe, a B osobe u ulozi osobe koja radi s mladima.

U prvom krugu, mlada osoba (A) razmišlja o svom učenju, dok osoba koja radi s mladima (B) postavlja pitanja koja podupiru razmišljanje. Primjeri pitanja mogu biti sljedeći:

- Koje je osobno / profesionalno učenje bilo najvažnije za vas na vašem putu učenja?
- Što i tko vam je pomogao u tom procesu?
- Kakav je utjecaj to učenje imao na vas i vaš život?
- Koje je emocije izvuklo na površinu?
- Kakva si osoba bio/bila nakon tog učenja? Što se promijenilo u tebi?
- Kakav je utjecaj to učenje imalo na ljude oko vas?

Osoba A bira drugo iskustvo učenja, a osoba B nastavlja postavljati ista pitanja za drugo iskustvo.

Uloge se mijenjaju nakon 15 minuta, a par ponavlja isti postupak u različitim ulogama.

IV. Uloga rada s mladima u razvoju kompetencija mladih (10 minuta)

Sudionici ostaju u istim parovima i razmišljaju o ulozi rada s mladima i osobe koja radi s mladima u razvoju kompetencija kod mladih, posebno NEET mladih i NEET žena. Vježba koju su odradili samo je jedan od načina da se to podrži.

Kada zapišu sve uloge, trener ih poziva da formiraju 8 manjih skupina kako bi nastavili sa zadnjim dijelom sesije - otkrivajući načine kako razviti Youthpass kompetencije u okviru programa Erasmus i neformalnog obrazovanja općenito.

V. Potporna mladima u razvoju kompetencija kroz rad s mladima (40 minuta)

Trener započinje predstavljanjem Youthpass-a kao alata za refleksiju i alata za priznavanje kompetencija. Svi sudionici koji sudjeluju u Erasmus + aktivnostima imaju pravo dobiti Youthpass potvrdu o sudjelovanju. Imajući u vidu Youthpass kompetencije, potrebno je stvoriti kontekst za sudionike da razvijaju ili unaprijede svaku od kompetencija.

Trener predstavlja 8 ključnih kompetencija i ukratko ih objašnjava:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti;
- Građanske kompetencije;

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencije kulturološke osviještenosti i izražavanja;
- Digitalne kompetencije;
- Matematičke, znanstvene, tehnološke i inženjerske kompetencije;
- Kompetencije pismenosti.

Svaka mala skupina polazi od jedne ključne kompetencije. Njihov zadatak je razmisliti o svim načinima na koje rad s mladima može podržati mlade u razvoju određene kompetencije (npr. Građanske kompetencije) i zapisati svoje ideje.

Svaka grupa radi na jednoj kompetenciji 5 minuta, a zatim se grupe mijenjaju i nastavljaju se mijenjati 3 ili 4 kruga, ovisno o vremenu. Svaka grupa dodaje više ideja na svaki flipchart.

VI. Prezentacije i zatvaranje (10 minuta)

Svaka skupina uzima jednu kompetenciju i ukratko predstavlja sve ideje kako rad s mladima može podržati mlade u podizanju Youthpass kompetencija.

Potrebni materijali: laptop, projektor, A3 papiri, materijali s pitanjima za refleksiju, flipchart papir s Youthpass kompetencijama (po jedna kompetencija na svakom flipchart papiru), markeri.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Izvješće grupe stručnjaka o Razvoju kreativnog i inovativnog potencijala mladih ljudi kroz neformalno učenje na načine koji su važni za zapošljivost (Developing the creative and innovative potential of young people through non-formal learning in ways that are relevant to employability) (2014); Europska Komisija (http://ec.europa.eu/assets/eac/youth/news/2014/documents/report-creative-potential_en.pdf)
- Razvoj i priznavanje rada s mladima i neformalnog obrazovanja: <https://www.salto-youth.net/rc/training-and-cooperation/recognition/>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Preporučuje se objesiti sve materijale koje sudionici izrade na zidove trening prostorije.
- Ako je moguće, dio sesije „Razgovor kroz šetnju“ može se dogoditi vani, tako da svaki par ima dovoljno prostora i privatnosti za razgovor. Međutim, pobrinite se da svi ostanu dovoljno blizu da čuju kada trebaju prebaciti.
- Pripremite papire s kompetencijama unaprijed, tiskane ili rukom napisane, tako da ih se može staviti i na zid da ostanu vidljivi tijekom cijelog treninga.

Poduzetničko učenje – način kako obogatiti rad s mladima

Naziv sesije: Poduzetničko učenje – način kako obogatiti rad s mladima

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Poduzetničko je učenje dugi niz godina doživljavano kao nešto kontradiktorno području rada s mladima. U današnje vrijeme poduzetničko učenje postalo je važan dio rada s mladima kao način osnaživanja mladih za pokretanje inicijativa, razvijanje projekata, pretvaranje ideja u poduzetničke aktivnosti, razvijanje vještina poželjnih na tržištu rada ili za razvoj samostalnih poduzeća. Poduzetničko učenje može podržati mlade ljude da se razvijaju kao transformatori društva i stvaraju nove vrijednosti u poslovnom svijetu, posebno kako bi bili opremljeni za poduzetništvo nove ere. Taj se proces učenja odvija na području neformalnog obrazovanja koje je medij kroz koji osobe koje rade s mladima dopiru do mladih. Nakon istraživanja područja neformalnog obrazovanja i uloge osoba koje rade s mladima u njemu, sudionici će zaroniti dublje u specifičnosti poduzetničkog učenja i kako se ono može koristiti za obogaćivanje aktivnosti i programa rada s mladima. Tema poduzetničkog učenja kasnije će poslužiti kao temelj osobama koje rade s mladima za potporu razvoju kompetencija mladih potrebnih za poduzetništvo nove ere, kao i za razvoj poduzetničke inteligencije i razmišljanja.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je naučiti o poduzetničkom učenju i kako se ono može primijeniti u aktivnostima rada s mladima.

Ciljevi:

- Učiti o poduzetničkom učenju;
- Istražiti EntreComp okvir kompetencija i njegova područja;
- Raspraviti o ulozi rada s mladima u poduzetničkom učenju i kako ih integrirati zajedno;
- Otkriti područja u kojima je organizacijama potrebna podrška kada je riječ o implementaciji poduzetničkog učenja u aktivnosti mladih.

Kompetencije:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti;
- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencije pismenosti.

Metodologija:

- Interaktivne prezentacije;
- Video;
- Grupni rad;
- Hodajuća rasprava;
- Oluja ideja;
- Prezentacije pred grupom.

Tok sesije:

I. Uvod u poduzetničko učenje (20 minuta)

Trener započinje sesiju predstavljanjem koncepta poduzetničkog učenja. Definicija je mnogo. Evo jedne iz izvješća o istraživanju "Uzimanje budućnosti u svoje ruke":

- **Poduzetničko učenje (EL)** je proces u kojem pojedinac (mlada osoba) usvaja poduzetničke kompetencije.
- Može se odvijati u različitim okruženjima (formalno obrazovanje, neformalno obrazovanje ili informalno učenje.)

Trener poziva sudionike da podijele svoju perspektivu o poduzetničkom učenju i zašto je važno razvijati tu kompetenciju kod mladih.

Nastavlja s izjavom da mnogim zemljama još uvijek nedostaje strategija o tome kako integrirati poduzetničko učenje u formalno i neformalno obrazovanje, jer nije bilo / još uvijek nije jasno koje bi kompetencije poduzetnik trebao imati. Kao rezultat toga, provedeno je istraživanje i predložen je okvir kompetencija u obliku EntreComp (Europski okvir za poduzetničke kompetencije).

II. Istraživanje područja Europskog okvira za poduzetničke kompetencije (40 minuta)

Sesija se nastavlja kratkim video zapisom o EntreCompu, kako i zašto je izrađen:

<https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-163141?&lg=OR>

Trener nastavlja predstavljanjem tri glavna područja kompetencija na koja je podijeljen EntreComp. Sva su tri područja međusobno povezana i isprepletena, a svako se sastoji od 5 kompetencija koje zajedno čine temelje poduzetništva kao kompetencije. Kao rezultat, model predlaže ukupno 442 ishoda učenja.

Područja kompetencija i prateće kompetencije:

- Područje ideja i mogućnosti koje obuhvaća uočavanje prilika; kreativnost; vizija; vrednovanje ideja; etičko i održivo razmišljanje;
- Područje resursa koje obuhvaća motivaciju i ustrajnost; samosvijest i samoefikasnost; financijska i ekonomska pismenost; mobilizacija resursa;
- Područje djelovanja koje obuhvaća učenje kroz iskustvo; rad s drugima; planiranje i upravljanje; preuzimanje inicijative; suočavanje s dvosmislenošću, neizvjesnošću i rizikom.

Sudionici su pozvani podijeliti se u 3 skupine mješovitih nacionalnosti. Svaka skupina dobiva materijale s jednim područjem kompetencija. Svaka skupina treba istražiti područje kompetencija koje im je dodijeljeno, sažeti ključne točke svakog područja i prateće kompetencije.

U svojim skupinama sudionici također razmišljaju kako se te kompetencije mogu razviti kroz rad s mladima.

Grupe sažimaju svoja otkrića na papiru i pripremaju se za prezentaciju ostatku sudionika.

III. EntreComp prezentacije (30 minuta)

Grupe predstavljaju područja kompetencija i ideje za njihov razvoj kroz rad s mladima.

Nakon svake prezentacije, trener poziva ostale sudionike da dodaju još ideja o tome kako razviti kompetencije u određenom području EntreComp-a kroz aktivnosti i programe za mlade.

PAUZA

IV. Hodajuća rasprava o poduzetničkom učenju u radu s mladima (45 minuta)

Nakon pauze nastavlja se sesija o poduzetničkom učenju. Istražujući EntreComp okvir, sudionici su dobili priliku vidjeti da mlada osoba mora razviti mnoge kompetencije da bi bila poduzetnik/ca, ili barem biti svjesna potrebe da ih razvije kako bi mogla tražiti pomoć ili podršku onih koji su stručnjaci u tim područjima.

Trener nastavlja govoreći da je za podršku mladim ljudima u pokretanju svog posla potrebna suradnja između formalnog i neformalnog obrazovanja, kao i uključivanje raznih drugih sudionika na lokalnoj i nacionalnoj razini.

U prvom dijelu sesije razmijenit će svoja iskustva i naučiti jedni od drugih o poduzetničkom učenju u radu s mladima te predložiti rješenja za konkretna pitanja. Radit će u parovima. U svakom krugu odabrat će novi par i dobiti novo pitanje za raspravu. Njihov je zadatak hodati i razgovarati o pitanju u zadanom vremenu od 5 minuta po krugu.

Nakon objašnjenja procesa, sudionici hodaju uokolo i biraju svog prvog partnera. Trener im govori da ne hodaju predaleko da bi čuli kad prođe 5 minuta. Kad se formiraju parovi, trener im postavlja prvo pitanje, a kasnije sva ostala pitanja dok se mijenjaju.

Pitanja uključuju:

- U što sam već uključen/a da promiče poduzetničko učenje među mladima?
- Kako / što još možemo učiniti kao osobe koje rade s mladima da stvorimo kontekst učenja za mlade kako bi razvili poduzetničke kompetencije i način razmišljanja?
- Kako formalno i neformalno obrazovanje mogu surađivati u korist mladih kako bi podržali poduzetničko učenje?
- Kakav utjecaj poduzetničko učenje ima na mlade i lokalne zajednice?
- S kojim se preprekama možemo suočiti prilikom provođenja aktivnosti poduzetničkog učenja kroz rad s mladima?
- Koje resurse / pomoć trebam?
- Koji primjeri dobre prakse (projekti, aktivnosti, programi u radu s mladima) već postoje koji promiču razvoj poduzetničkog učenja među mladima?

V. Čiju podršku trebaju osobe koje rade s mladima u provedbi aktivnosti poduzetničkog učenja (35 minuta)

Nakon vježbe šetnje i razgovora, trener poziva sudionike da sjednu u svoje nacionalne skupine. Nakon razmjene iskustava s drugim sudionicima, sljedeći je korak identificiranje stručnosti koju već imaju i utvrđivanje kompetencija koje zahtijevaju vanjsku potporu i uključivanje ostalih dionika. Svaka skupina zapisuje tri stvari u obliku tablice. Uzimajući u obzir okvir EntreComp, njihovu stručnost kao osoba koje rade s mladima i stručnost organizacija koje ih šalju, sudionici trebaju razmisliti o sljedećem:

Kompetencije koje smo mi i organizacija već razvili i mogu lako podržati mlade u njihovom razvoju.	Kompetencije koje mi i organizacija još nismo razvili, ali možemo uložiti resurse kako bismo proširili svoju stručnost kako bismo podržali mlade.	Kompetencije koje mi i organizacija nismo razvili, ne planiramo to raditi u budućnosti i potrebna nam je vanjska pomoć. Tko nam u tome može pomoći?

VI. Prezentacije potencijalnih dionika / osoba za potporu (15 minuta)

Svaka skupina dijeli pred cijelom grupom ono što su smislili u posljednjoj koloni - tko im može pružiti podršku u provođenju poduzetničkih aktivnosti učenja s mladima.

Trener na jednom flipchart papiru zapisuje sve potencijalne dionike koje su predložile sve grupe.

Potrebni materijali: Isprintani EntreComp materijali – područje jedne kompetencije za jednu grupu, flipchart papiri, markeri, laptop, projektor.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Više o EntreComp Okviru (Bacigalupo, Kampylis, Punie, & Van den Brande, 2016): <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>
- Frøhlich Hougaard, Karsten, et. al, 2017. Taking the future into their own hands: Youth work and entrepreneurial learning. European Commission; dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8f5910d8-6b64-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-en>
- Maria-Carmen Pantea (Ed.) 2014. Young People, Entrepreneurship and Non-Formal Learning: A Work in Progress. SALTO-Youth Participation Resource Centre, dostupno na: <https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.hr/&httpsredir=1&article=1440&context=intl>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- EntreComp Okvir prilično je velik i sadrži mnoštvo podpodručja i kompetencija. Procijenite koliko je važno da grupa detaljno uđe u to. Ako ima više vremena, dobro je detaljnije istražiti svako područje kompetencija.

Poduzetništvo nove ere i što to znači za osobe koje rade s mladima I edukatore

Naziv sesije: Poduzetništvo nove ere i što to znači za osobe koje rad s mladima i edukatore

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Način poslovanja uvelike se promijenio u cijelom svijetu zbog različitih čimbenika, npr. tehnološki razvoj, IKT, pristup resursima, distribucija dobara, međunarodna i digitalna suradnja, različiti komunikacijski kanali itd. Poduzetništvo se polako mijenja od individualističkog, od onoga koje je u potrazi za mogućnostima bez obzira na posljedice, temeljeno na financijskim vrijednostima i iskorištavanju resursa, potaknuto dugom prema "poduzetništvu nove ere". Znači da se temelji na vodstvu individualnog tima, izgradnji mreža i zajednica, društvenoj povezanosti i uključivanju, biti etički odgovoran i osjetljiv na očuvanje i ponovnu upotrebu resursa. Pokreće ga stvaranje vrijednosti na temelju ekonomske i ekološke održivosti, a vođeno je odnosima, suradnjom i intuicijom. Da bi bili osposobljeni za rad u poduzećima nove ere, osobe koje rade s mladima trebaju podržati mlade u razvoju poduzetničkih kompetencija kroz poduzetničke aktivnosti, programe i projekte za razvijanje poduzetničkog načina razmišljanja koji će biti vođen vrijednostima poduzetništva iz novog doba, i kao rezultat dovesti do pokretanja društvenih poduzeća koja doprinose održivoj budućnosti s manje sukoba.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je istražiti koncept poduzetništva nove ere i što to znači za edukatore i osobe koje rade s mladima.

Ciljevi:

- Razumjeti kako promjene kroz vrijeme utječu na poduzetništvo;
- Pokazati vlastito razumijevanje nove ere u različitim aspektima života;
- Razumjeti koncept poduzetništva nove ere i njegove glavne karakteristike;
- Raspraviti što poduzetništvo nove ere znači za mlade radnike i nastavnike.

Kompetencije:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti;
- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencije kulturološke osviještenosti i izražavanja.

Metodologija:

- Igra uloga;
- Grupni rad;
- Oluja ideja;
- Video;
- World Café;
- Teorija.

Tok sesije:

I. Vremenska kapsula (20 minuta)

Trener uvodi sesiju govoreći kako se svijet u kojem živimo neizmjenjivo promijenio u zadnjih 10-50 godina. Te su promjene međusobno povezane i nekako utječu jedna na drugu.

Sudionici su pozvani formirati 4-6 malih skupina u kojima će stvoriti kratku igru uloga povezanu s određenom temom u 2 dijela. Prvi dio njihove predstave trebao bi predstavljati temu PRIJE (u prošlosti), a drugi dio temu SADA. Svaka skupina bira jedan papirić s temama, bez prikazivanja ostalih grupa. Za pripremu imaju 15 minuta. Svi sudionici trebaju sudjelovati u igri uloga koja bi trebala trajati do 1 minute.

Teme napisane u radovima su: DRUŠTVENI ŽIVOT, KOMUNIKACIJA, TEHNOLOGIJE, OBRAZOVANJE, ZDRAVLJE i RADNI ŽIVOT.

Grupe mogu koristiti sve dostupne resurse za pripremu predstave koja prikazuje verziju "PRIJE" i "SADA" iste teme.

II. Vremenska kapsula – vrijeme izvedbe (20 minuta)

Grupe izvode svoje predstave. Ostale skupine pogađaju temu drugih grupa. Nakon svake predstave trener pita sve sudionike da prokomentiraju određenu temu koja je bila predstavljena u predstavi.

Trener postavlja sljedeće pitanje i zapisuje odgovore sudionika na flipchart:

- Koje su se nove stvari pojavile u svijetu / što se promijenilo / što je razvijeno?

Nakon što sve grupe prikažu svoju predstavu, a sudionici dijele svoja razmišljanja o promjenama koje su se dogodile u svijetu nakon svake predstave, dotičući se tema društvenog života, komunikacije, tehnologija, obrazovanja, zdravlja i radnog života.

III. Što je poduzetništvo nove ere? (35 minuta)

Trener nastavlja sesiju pitanjem kako promjene koje su se dogodile u društvu utječu na područje poduzetništva općenito.

- Kako promjene širom svijeta utječu na naše poslovanje?
- Kako radimo?
- Kako su ustrojena poduzeća?
- Kako pokrećemo posao?

Sudionici razmišljaju, a trener njihove ideje zapisuje na flipchart.

Nakon toga sudionici gledaju video o osnovnim točkama koje poduzetnici trebaju imati u novom dobu poduzetništva. Njihov je zadatak zapisati ključne točke koje govornik predlaže.

Novo doba poduzetništva: USPJEH Govor uživo:

<https://www.youtube.com/watch?v=2gre6ba-8x8>

Trener dodaje neke informacije o **poduzetništvu nove ere** – ono se temelji na individualno timskom vodstvu; umreženo je i kolektivističko; društveno povezano i inkluzivno; etički odgovorno; osjetljiv na korištenje resursa; ima za cilj stvaranje više vrijednosti; ekonomski i okolišno održivo; temeljeno na ženskih vrijednostima u odnosima, temeljeno na suradnji i intuiciji.

IV. Osnove poduzetništva nove ere (15 minuta)

Nakon gledanja videozapisa, sudionici su podijeljeni u 5 skupina i na temelju informacija o poduzetništvu nove ere koje su primili do tada, dogovaraju se oko 5 stvari koje su ključne za razvoj mladih poduzetnika kako bi bili uspješni u poduzetništvu nove ere. Svaka skupina ukratko iznosi svoje zaključke do pauze.

PAUZA

V. World Café: Što poduzetništvo nove ere znači za edukatore i osobe koje rade s mladima (50 minuta)

Kako bi razumjeli što poduzetništvo novog doba znači za edukatore i osobe koje rade s mladima, sudionici se dijele u četiri skupine. Svaka skupina počinje sjedanjem za jedan od 4 stola u prostoriji oko jednog flipchart papira s određenim pitanjem.

Svaka skupina ima 10 minuta da raspravi pitanje i zapiše svoje glavne zaključke. Nakon 10 minuta prebacuju se na susjedni stol i razgovaraju o sljedećem pitanju, sve dok se ne vrate na pitanje od kojeg su krenuli. Teme i pitanja o kojima trebaju razgovarati i odgovoriti su sljedeće:

- Kako mi kao edukatori i osobe koje rade s mladima možemo podržati mlade u razvoju vještina bitnih za uspjeh u poduzetništvu i gospodarstvu nove ere? Koje kompetencije trebamo imati?
- Što poduzetništvo nove ere znači za rad s mladima?
- Kakve bi programe / projekte / aktivnosti trebale lokalne organizacije / radnici / edukatori mladih ponuditi mladima kako bi ih pripremili za poduzetništvo nove ere?
- Kako se poduzetničko učenje i poduzetništvo nove ere povezuju kako bi podržali mlade ljude koji žele pokrenuti društvena poduzeća za održivu budućnost s manje sukoba?

VI. World Café prezentacije: Što poduzetništvo nove ere znači za edukatore i osobe koje rade s mladima (30 minuta)

Nakon toga, kada se svaka grupa vrati na početnu točku, trebaju proći sve što su ostale grupe zapisale i pripremiti kratku prezentaciju dugu 5-7 minuta.

Grupe predstavljaju najvažnije točke zapisane u vezi s njihovim pitanjima.

VII. Krug zatvaranja sesije (10 minuta)

Potrebni materijali: laptop, projektor, flipchart papir, markeri, 4 stola sa stolcima.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Više o poduzetničkom učenju i poduzetništvu nove ere: <https://www.slideshare.net/ZoneGlyndwr/entrepreneurial-learning-david-rae>
- Više o poduzetništvu nove ere: <https://highereducationplus.com/entrepreneurship-a-new-era/>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Potaknite sudionike da budu što kreativniji tijekom zadatka igre uloga i da svi sudjeluju u svim dijelovima procesa.
- Za vrijeme World Café-a rotirajte grupe u smjeru kazaljke na satu nakon 10 minuta, dok sve grupe ne posjete sve stolove i vratite se na onaj odakle su započele.

Razvoj poduzetničke inteligencije i poduzetničkog načina razmišljanja među mladima u našim zajednicama

Naziv sesije: Razvoj poduzetničke inteligencije i poduzetničkog načina razmišljanja među mladima u našim zajednicama

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Kao što je istaknuto na prethodnim sesijama, poduzetništvo nove ere od poduzetnika zahtijeva razvijanje različitih kompetencija da bi postali uspješni poduzetnici. Još jedna važna točka na putu postajanja uspješnim poduzetnikom je razvoj poduzetničke inteligencije i načina razmišljanja. Poduzetničke aktivnosti učenja koje se provode s mladima u lokalnim zajednicama mogu podržati mlade ljude da razviju poduzetničku inteligenciju i način razmišljanja kako bi mogli prepoznati mogućnosti i pretvoriti ih u poduzetničke aktivnosti koje rješavaju društvena pitanja na dobrobit cijele zajednice. Prema Allanu Bonsallu i Mo Oladapu zajedno, uobičajeni znakovi da je osoba razvila svoju poduzetničku inteligenciju uključuju: viziju, strast, brend, emocionalnu inteligenciju, kreativnost, snalažljivost, usmjerenost na rješenje, iskorištavanje prilika, proaktivnost, pregovaranje i upravljanje vremenom. Uz to, Mreža za podučavanje poduzetništva (NFTE) opisala je poduzetničko razmišljanje kao način na koji poduzetnik razmišlja i djeluje. To je skup karakteristika, ponašanja i vještina koje pokreću akciju. Osam temeljnih domena poduzetničkog razmišljanja su: Usmjerenost prema budućnost; pomirenost s rizikom; prepoznavanje prilika; inicijativa i samopouzdanje; komunikacija i suradnja; kreativnost i inovativnost; kritičko razmišljanje i rješavanje problema; fleksibilnost i prilagodljivost. Nakon što su istražili teme poduzetničkog učenja i poduzetništva nove ere, sudionici nastavljaju trening produblivanjem znanja o tome kako razviti poduzetničku inteligenciju i način razmišljanja među mladima, koji će se kasnije povezati s pokretanjem društvenih, etičkih i zelenih poduzeća kao uvod u društveno poduzetništvo.

Svrha sesije: Opća je svrha ove sesije podizanje svijesti o važnosti razvijanja poduzetničke inteligencije i razmišljanja kod mladih kao temelja za društveno poduzetništvo za održivu budućnost s manje sukoba.

Ciljevi:

- Upoznati aspekte poduzetničke inteligencije;
- Upoznati aspekte poduzetničkog načina razmišljanja;
- Razmisliti o stupnju razvijenosti vlastite poduzetničke inteligencije i razmišljanja;
- Istražiti kako razviti poduzetničku inteligenciju i način razmišljanja među mladima;
- Razmjenjivati i razmjenjivati alate / aktivnosti koji podržavaju razvoj poduzetničke inteligencije i razmišljanja među mladima.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Pokretna skala;
- Oluja ideja;
- Rad u paru;
- Izrada alata;
- Sajam alata;
- Dijeljenje u grupi.

Tok sesije:

I. Pokretna skala o poduzetničkom načinu razmišljanja i inteligenciji (30 minuta)

Trener uvodi sesiju govoreći kako poduzetničke kompetencije često nisu dovoljne da bi neto bio uspješan poduzetnik. Uspjeh i održivost poduzeća često su rezultat mnogih čimbenika, uključujući poduzetničko razmišljanje i poduzetničku inteligenciju poduzetnika. Da bi podržali mlade u razvoju vlastitog poduzetničkog razmišljanja i inteligencije, istražiti će vlastito razumijevanje istog i istražiti kako se to može razviti u mladima.

Trener objašnjava koncept pokretne skale i pokazuje u prostoru gdje je 1, a gdje 10. Broj 1 označava vrlo nisko, a broj 10 vrlo visoko, ovisno o stupnju u kojem su sudionici razvili svaki aspekt poduzetničkog razmišljanja i inteligencije.

Trener čita izjave povezane s aspektima poduzetničkog razmišljanja i inteligencije. Sudionici se postavljaju na ljestvici od 1 do 10, u skladu s vlastitom trenutnom razinom razvoja za svaku od izjava. Trener može zatražiti od svakog od njih da podijele zašto stoje na određenoj točki na skali.

Izjave su sljedeće:

- Ugodno mi je kad riskiram;
- Inovativna sam osoba;
- Usmjeren/s sam na rješenje;
- Lako se prilagođavam novim okruženjima i situacijama;
- Lako prepoznajem mogućnosti;
- Provodim ideje u djelo;
- Preuzimam inicijativu;
- Otvoren/a sam za širenje svojih vidika;
- Dobar/a sam u vizualizaciji budućnosti;
- Postavljam ciljeve i ostvarujem ih;
- Ugodno mi je komunicirati s drugima;
- Tražim pomoć ako nešto ne znam;
- Orijentiran/ sam na budućnost;
- Lako surađujem s drugima.

II. Aspekti poduzetničkog načina razmišljanja i inteligencije (20 minuta)

Trener traži od sudionika da donesu zaključke o glavnim aspektima poduzetničkog načina razmišljanja i inteligencije. Trener na flipchart papiru napiše njihove ideje.

Trener zatim dodaje više informacija o aspektima oba - poduzetničkog razmišljanja i inteligencije:

- Aspekti poduzetničke inteligencije (prema Allanu Bonsallu i Mo Oladapu zajedno): vizija, strast, brend, emocionalna inteligencija, kreativnost, snalažljivost, orijentacija na rješenje, iskorištavanje prilika, proaktivnost, pregovaranje i upravljanje vremenom.
- Osam temeljnih domena poduzetničkog razmišljanja (prema su Mreža za podučavanje poduzetništva): Usmjerenost prema budućnost; pomirenost s rizikom; prepoznavanje prilika; inicijativa i samopouzdanje; komunikacija i suradnja; kreativnost i inovativnost; kritičko razmišljanje i rješavanje problema; fleksibilnost i prilagodljivost

III. Kako razviti poduzetnički način razmišljanja i inteligenciju kod mladih (15 minuta)

Kako bi istražili kako razviti poduzetničko razmišljanje i inteligenciju među mladima kao temelj društvenog poduzetništva za održivu budućnost s manje sukoba, trener uvodi ovaj dio sesije.

Trener objašnjava sljedeći izazov. Kako bi razmijenili svoje znanje i prezentirali alate / aktivnosti koji bi podržali razvoj poduzetničkog razmišljanja i inteligencije među mladima, sudionici su pozvani da formiraju parove. Svaki par odabire jedan post-it papirić koji sadrži jedan aspekt poduzetničkog načina razmišljanja i inteligencije (Vizija, Strast, Brend, Emocionalna inteligencija, Kreativnost, Snalažljivost, Orijetacija na rješenje, Iskorištavanje prilika, Proaktivnost, Pregovaranje, Upravljanje vremenom, Usmjerenost na budućnost, Pomirenost s rizikom, Prepoznavanje prilika, Inicijativa i oslanjanje na sebe, Komunikacija i suradnja, Kreativnost i inovacije, Kritičko razmišljanje i rješavanje problema, Fleksibilnost i prilagodljivost).

Zadatak parova je podijeliti jedan alat / aktivnost koji bi imao za cilj razvijanje specifičnog aspekta poduzetničkog načina razmišljanja i inteligencije povezane s temom na post-it papiriću koju su odabrali. Alat ili aktivnost mogu biti prilagodba / produžetak druge aktivnosti / alata ili se mogu razviti od nule.

Moraju definirati sljedeće: naziv alata / aktivnosti, obrađenu temu, cilj alata / aktivnosti, potrebni materijali i koraci o tome kako ga treba implementirati. Svi ovi elementi trebaju biti napisani na flipchart papiru koji će se koristiti kasnije tijekom prezentacije. Ukoliko je to moguće, bilo bi dobro i demonstrirati alat.

IV. Razvijanje aktivnosti (25 minuta)

Sudionici imaju vremena do pause da rade na svojim alatima / aktivnostima i da pripreme sve što trebaju.

PAUZA

V. Organizacija sajma alata / aktivnosti (15 minuta)

Nakon pauze, sudionici imaju 10 minuta da svoje aktivnosti organiziraju na vizualni način, na papiru.

Nakon toga, trener objašnjava da će biti dostupna 3 vremenska termina za prezentacije alata / aktivnosti. Istovremeno će se održavati više prezentacija.

VI. Sajam alata / aktivnosti (60 minuta)

Trener nudi tri vremenska termina u trajanju od 15 minuta, a svaki par bira kada će se predstaviti i gdje. U svakom krugu 5-6 parova istovremeno predstavlja svoje alata / aktivnosti. Kada se dogovori logistika, može započeti prvi krug prezentacija. Sudionici koji prezentiraju alate ostaju na svojim pozicijama, dok ostali sudionici obilaze kako bi čuli i vidjeli prezentacije alata / aktivnosti za prikupljanje ideja. Dopušteno im je postavljati pitanja i komunicirati s onima koji predstavljaju.

Tijekom izlaganja sudionici mogu odabrati samo opisati alate / aktivnosti ili ih mogu demonstrirati.

Počinje prvi krug izlaganja. Nakon 15 minuta, slijedi pauza od 5 minuta, kako bi se izlagači promijenili i postavili prezentaciju. Sajam se nastavlja drugom i trećom rundom s 5-minutnom pauzom između.

VII. Dijeljenje dojmova u grupi (15 minuta)

Sudionici se vraćaju u veliki krug. Trener ih prvo pita da razmisle o iskustvu i podijele kako im je bilo pripremati alate / aktivnosti i predstaviti ih.

Nakon toga, trener poziva sudionike da podijele kako im je bilo iskustvo iz perspektive sudionika na sajmu alata / aktivnosti.

Potrebni materijali: post-it papirići s temama, flipchart papiri, markeri, prazni post-it papirići, dodatni materijali koje bi sudionici mogli trebati za sajam alata / aktivnosti.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Poduzetnički način razmišljanja (NFTE): <https://www.nfte.com/why-entrepreneurship/>
- Kako uspješni poduzetnici razmišljaju: <https://www.youtube.com/watch?v=bV1bQ8oxc8k>
- Kako nas poduzetnički način razmišljanja može promijeniti: <https://www.youtube.com/watch?v=SjLhFdxnPJc>
- Studija slučaja Allana Bonsalla o 4 principa poduzetničke inteligencije: <https://www.businessacumen.biz/news-research-and-books/569-entrepreneurial-intelligence-develop-the-four-pillars>
- Studija slučaja Moa Olandapoa o 9 znakova poduzetničke inteligencije: <https://www.slideshare.net/MOOLadapao/developing-entrepreneurial-intelligence-64558393>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Postoje mnogi aspekti poduzetničkog razmišljanja i razvoja inteligencije. Budući da sudionici imaju različita iskustva u različitim aspektima toga, potaknite ih da smisle što više primjera / alata za međusobno dijeljenje znanja i međusobno nadahnuće.
- Sajam alata / aktivnosti može se organizirati na kreativniji način i biti njegova prava simulacija ako to vrijeme i resursi dopuštaju. Sudionici ga mogu organizirati samostalno.

Društvena, etička i zelena poduzeća

Naziv sesije: Društvena, etička i zelena poduzeća

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Kako se gospodarstvo mijenja u skladu s globalnim promjenama, tako je sve više i više svijesti o važnosti održivosti i rješavanju društvenih problema, svijesti o tome kako se resursi koriste i koliki je utjecaj poslovanja na okoliš, sve je više novih poduzeća koja se nazivaju društvenim, etičkim i zelenim. Te vrste poduzeća polako grade različite radne standarde i principe imajući u vidu održivost koja vodi u budućnost s manje sukoba. Biti samo poduzetnik i imati sve te poduzetničke kompetencije, način razmišljanja i inteligenciju više nije dovoljno. Poduzetnik se mora unaprijed pripremiti i znati društveni i okolišni utjecaj koji će imati njegovo / njezino poslovanje. Ova je sesija nastavak prethodne sesije u kojoj prelazimo s unutarnjih kompetencija i sposobnosti poduzetnika na vanjski utjecaj koji poduzeće može imati i kako bi to moglo izgledati imajući u vidu društvenih, etičkih i ekoloških posljedice.

Svrha sesije: Općenita svrha ove sesije je naučiti o društvenim, etičkim i zelenim poduzećima.

Ciljevi:

- Podignuti svijesti o važnosti osluškivanja potreba lokalnih zajednica prije pokretanja poduzeća;
- Istražiti oblike društvenih, etičkih i zelenih poduzeća;
- Definirati temeljne vrijednosti i potrebe na koje se društveno, etičko i zeleno poduzeće treba usredotočiti;
- Razviti portfelj društvenog, etičkog i zelenog poduzeća.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Digitalne kompetencije;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Video;
- Istraživački zadatak;
- Grupni izazov;
- Razvoj portfelja poduzeća;
- Presentacije – format otvorenih vrata.

Tok sesije:

I. Uvod (5 minuta)

Trener predstavlja sesiju govoreći o tome kako je srž poduzeća nove ere - društvenih, zelenih i etičnih, osluškivanje potreba društva i okoliša. Da bi saznali više o tome kako to učiniti i kako podržati mlade poduzetnike koji tek započinju svoje poslovanje, gledat će TED govor poduzetnika koji pomaže mladim ljudima da pokrenu svoja poduzeća.

II. Video: Want to help someone? Shut up and listen! (35 minuta)

Trener pušta video zapis: "Want to help someone? Shut up and listen!" poduzetnika Ernesta Sirollija: <https://www.youtube.com/watch?v=chXsLtHqfdM&t=3s>

Sudionici zapisuju ključne točke iz videozapisa. Kasnije ih trener pita da podijele ono što su naučili iz videozapisa koji može biti koristan za temu društvenih, etičkih i zelenih poduzeća.

III. Istraživanje o društvenim, etičkim i zelenim poduzećima (30 minuta)

Trener nastavlja sesiju govoreći o tome kako su društvena, etička i zelena poduzeća još uvijek prilično nov i svjež oblik poslovanja, pa o njima ne postoji puno podataka.

Sudionici su pozvani da formiraju 3 grupe. Svaka će grupa odabrati jedan od tri oblika poduzeća i istražiti ih.

Svaka skupina uzima flipchart papir i dostupne digitalne uređaje s internetskom vezom kako bi istražili jedan oblik poduzeća - društveni, etički i zeleni.

Trebali bi istražiti sljedeće:

- temeljne vrijednosti poslovanja;
- poslovni model;
- njihova svrha;
- način na koji se organiziraju;
- vrste proizvoda i usluga koje nude; i
- sve druge dodatne informacije koje pronađu poput konkretnih primjera tvrtki.

IV. Priprema prezentacija o društvenim, etičkim i zelenim poduzećima (10 minuta)

Sudionici imaju 10 minuta da vizualno organiziraju ono što su saznali na flipchart papiru.

V. Prezentacija ključnih točaka o društvenim, etičkim i zelenim poduzećima (10 minuta)

Svaka grupa prezentira u tri minute jer će nakon pauze graditi portfelj poduzeća na temelju podataka iz istraživanja.

PAUZA

VI. Definiranje temelja društvenih, etičkih i zelenih poduzeća (15 minuta)

Nakon pauze, svaka se grupa vraća kod svojih izlaganja. Oni nastavljaju zajednički rad - njihov zadatak je zajedno izgraditi koncept poduzeća i stvoriti njegov portfelj. Nastavljaju raditi na istoj temi / obliku poduzeća o kojem su istraživali. Prvi je korak definirati potrebu ili problem koji prepoznaju kao važan za rješavanje u svojim zajednicama. Trebao bi odgovarati obliku poduzeća na kojem rade. Imaju vremena za smišljanje ideja i odabir jednog pitanja koje će biti temelj njihovog budućeg poduzeća.

VII. Vrijednosti društvenih, etičkih i zelenih poduzeća (15 minuta)

Kad je svaka grupa definirala temelje poduzeća, nastavljaju raditi na vrijednostima svoje buduće tvrtke koje bi trebale odgovarati vrijednostima društvenog, etičkog ili zelenog poduzeća.

VIII. Definiranje vizije i misije (15 minuta)

Sljedeći je korak definiranje vizije i misije svakog poduzeća, pa grupe nastavljaju raditi na tome.

IX. Razvoj portfelja poduzeća (30 minuta)

Grupe nastavljaju raditi na svojim poduzećima i trebaju imati portfelj poduzeća kao konačni ishod kako bi se prezentirali. Svaka skupina može odabrati jedan zid na koji će staviti sve elemente portfelja. Pored potrebe kojima se tvrtka bavi, temeljnih vrijednosti, vizije i misije, grupe rade na nazivu poduzeća, logotipu i vizualnom identitetu, ulogama članova tima, ciljanim kupcima, željenim komunikacijskim kanalima itd. Njihov izazov je razviti portfelj njihovog poduzeća što je detaljnije moguće.

X. Otvorena vrata: posjet svakom poduzeću (15 minuta)

Vrijeme je da se poduzeće prezentira javnosti. Posljednji dio sesije održat će se u obliku događaja otvorenih vrata. Sudionici odlaze posjetiti svako poduzeće jedno po jedno, a svaka grupa ima 5 minuta da svoju tvrtku predstavi javnosti i postavi pitanja ako će biti vremena.

Potrebni materijali: laptop, projektor, nekoliko digitalnih uređaja s internetskom vezom, materijali za izradu portfelja na zidu.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Poduzetništvo za održivi razvoj: <https://seed.uno/>
- Go green Europe: <https://cesie.org/en/project/go-green-europe/>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Ideja stvaranja portfelja poduzeća je da sudionicima bude pomalo izazovno zbog vremenskog ograničenja, da ih izazove da budu što produktivniji u ulozi mladih ljudi koji tek započinju svoje poduzeće.

Uvod u društveno poduzetništvo, osnovne koncepte, vrijednosti i zagovaratelje društvenog poduzetništva

Naziv sesije: Uvod u društveno poduzetništvo, osnovne koncepte, vrijednosti i zagovaratelje društvenog poduzetništva.

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Društveno poduzetništvo relativno je novi oblik poslovanja zajedno s etičkim i zelenim poduzećima. Iako postoji zajednička definicija istog na razini Europske unije, svaka država ima drugačiju perspektivu i drugačije ga regulira. Sudionici će upoznati osnovne pojmove povezane s društvenim poduzetništvom, kao i istražiti nacionalne okvire, vrijednosti i zagovaratelje društvenog poduzetništva kako bi stekli širu perspektivu na tu temu. Kasnije se ova sesija proširuje na temu održivog razvoja i izgradnje mira.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je upoznati se s konceptom društvenog poduzetništva, osnovne pojmove i zagovaratelje društvenog poduzetništva.

Ciljevi:

- Predstaviti koncept društvenog poduzetništva i njegove dimenzije;
- Istražiti postojeće nacionalne okvire i politike u vezi s društvenim poduzetništvom;
- Otkriti mrežu zagovaratelja društvenog poduzetništva.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Digitalne kompetencije;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Oluja ideja;
- Teorija;
- Prezentacije;
- Mapiranje;
- Grupni rad.

Tok sesije:

I. Što je društveno poduzetništvo? (20 minuta)

Trener poziva sudionike da formiraju parove i zapišu vlastitu definiciju društvenog poduzetništva.

Nakon 5-10 minuta, trener poziva sudionike da podijele svoje definicije sa svima.

Trener prikuplja sve definicije na jednom mjestu, a zatim nastavlja s dodatnim informacijama o društvenim poduzećima.

II. Teorija o društvenim poduzećima (30 minuta)

Trener nastavlja sesiju prezentacijom o društvenom poduzetništvu, službenoj definiciji Europske komisije i glavnim dimenzijama.

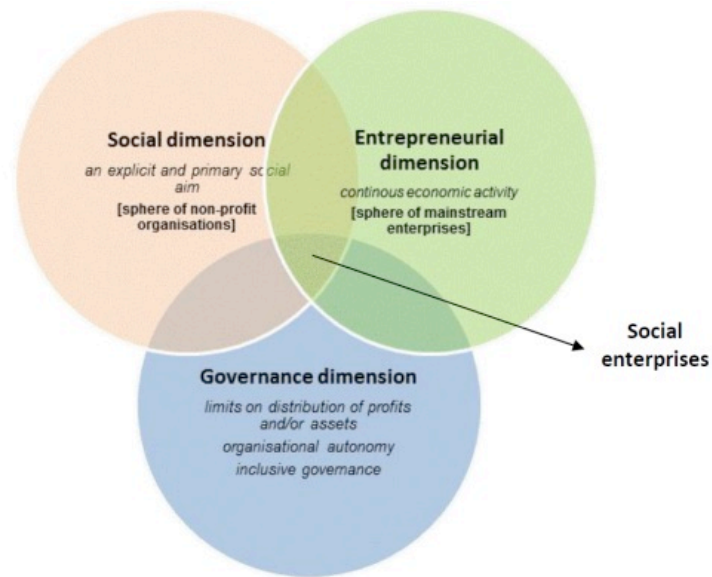
Prema Europskoj komisiji **društveno poduzeće** je:

... Subjekt u društvenoj ekonomiji čiji je glavni cilj društveni utjecaj, a ne ostvarivanje dobiti za njihove vlasnike ili dioničare. Djeluje pružajući robu i usluge za tržište na poduzetnički i inovativan način, a svoju dobit koristi prvenstveno za postizanje društvenih ciljeva. Njime se upravlja na otvoren i odgovoran način, a posebno uključuje zaposlenike, potrošače i dionike pogođene njegovim komercijalnim aktivnostima.

Europska komisija koristi izraz "društveno poduzeće" kako bi obuhvatio sljedeće vrste poslovanja:

- Ona poduzeća kojima je društveni ili društveni cilj općeg dobra razlog komercijalne aktivnosti, često u obliku visoke razine društvenih inovacija;
- Oni čija se dobit uglavnom reinvestira radi postizanja ovog društvenog cilja;
- Ona poduzeća u kojima metoda organizacije ili sustav vlasništva odražava misiju poduzeća, koristeći demokratske ili participativne principe ili usredotočujući se na društvenu pravdu;
- Ne postoji jedinstveni pravni oblik za društvena poduzeća. Mnoga društvena poduzeća djeluju u obliku društvenih zadruga, neka su registrirana kao privatna poduzeća ograničena jamstvom, neka su uzajamna, a mnoga su od njih neprofitne organizacije kao što su osiguravajuća društva, udruge, dobrovoljne organizacije, dobrotvorne organizacije ili zaklade.

Prema publikaciji "Karta društvenih poduzeća i njihovih ekosustava u Europi", društveno poduzeće sadrži sljedeće tri dimenzije:

Tri osnovne dimenzije objašnjene:

- **poduzetnička dimenzija**, tj. bavljenje kontinuiranom gospodarskom aktivnošću, koja razlikuje društvena poduzeća od tradicionalnih neprofitnih organizacija / subjekata društvene ekonomije (koji slijede društveni cilj i generiraju neki oblik samofinanciranja, ali nisu nužno uključeni u redovnu trgovinsku aktivnost);
- **društvena dimenzija**, tj. primarna i eksplicitna društvena svrha, koja razlikuje društvena poduzeća od glavnih (profitnih) poduzeća; i
- **dimenzija upravljanja**, tj. postojanje mehanizama za 'zaključavanje' društvenih ciljeva organizacije. Dimenzija upravljanja, dakle, društvena poduzeća razlikuje još oštrije od glavnih poduzeća i tradicionalnih neprofitnih organizacija / subjekata društvene ekonomije.

Temeljni kriteriji za definiranje sebe kao društvenog poduzeća, ono se mora baviti gospodarskom aktivnošću: to znači da mora kontinuirano raditi u proizvodnji i / ili razmjeni dobara i / ili usluga;

- Mora težiti eksplicitnom i primarnom društvenom cilju: društveni cilj je onaj koji koristi društvu;
- Mora imati ograničenja u raspodjeli dobiti i / ili imovine: svrha takvih ograničenja je davanje prioriteta društvenom cilju nad ostvarivanjem dobiti;
- Mora biti neovisna, tj. organizacijski autonomno od države i drugih tradicionalnih profitnih organizacija; i,
- Mora imati inkluzivno upravljanje, tj. karakterizirano participativnim i / ili demokratskim procesima donošenja odluka.

III. Društveno poduzetništvo na lokalnim razinama: istraživanje i prezentacije (40 + 20 minuta)

Sudionici formiraju nacionalne skupine kako bi istražili situaciju s društvenim poduzetništvom na nacionalnim razinama svih zemalja sudionica. Ako su sudionici istraživali temu prije treninga, mogu uzeti svoje bilješke i materijale. Ako ne, istražuju situaciju u svojim zemljama na internetu.

Svaka skupina ima 30 minuta za istraživanje i izradu prikaza s najvažnijim informacijama o društvenom poduzetništvu u svojim zemljama.

PAUZA

Nakon pauze, svaka skupina prezentira što su pronašli, dok trener sažima zajedničke točke i glavne razlike na jednom flipchartu.

IV. Vrijednosti povezane s društvenim poduzetništvom (20 minuta)

Trener traži od sudionika da razmisle o vrijednostima koje su povezane s društvenim poduzetništvom u njihovim zemljama. Sudionici trebaju istaknuti društvene vrijednosti, društvene promjene, društveni utjecaj i društvenu misiju poduzeća.

Izrađuje se jedan zajednički flipchart papir s vrijednostima, a trener pita grupu da glasa za 5 vrijednosti koje smatraju najvažnijima za društveno poduzetništvo na razini EU-a. Nakon što svaka grupa odabere svoje favorite, poziva se cijela grupa da postigne konsenzus i da izrade zajednički popis vrijednosti koji bi trebali biti srž društvenog poduzetništva.

V. Mapa zagovaratelja društvenog poduzetništva (35 minuta)

Grupe ostaju iste, a trener nastavlja govoreći o tome kako društveno poduzetništvo treba i ima zagovaratelje na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini. Njihov je sljedeći zadatak otkriti to su oni na sve tri razine.

Podrška može biti u različitim oblicima, pa bi trebali istražiti zagovaratelje u smislu financijske potpore, pružanja resursa, tehničke podrške, medija koji je promoviraju, drugih organizacija u mreži, kreatora politike, organizacija mladih, raznih institucija itd.

Sudionici imaju 30 minuta da otkriju zagovaratelje i naprave njihovu mapu. Oni mogu koristiti svoje uređaje i istraživati na internetu.

VI. Mapa zagovaratelja društvenog poduzetništva - prezentacije (15 minuta)

Grupe jedna drugoj predstavljaju svoje mape. Trener ih potiče da dodaju informacije ako dobiju ideje iz onoga što su predstavile druge skupine.

Potrebni materijali: laptop, projektor, više uređaja s internetskom vezom, flipchart papiri, A4 papiri, markeri, post-it papirići, itd.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Više o društvenom poduzetništvu u publikaciji Europske komisije (2015) A map of social enterprises and their eco-systems in Europe
- Više o društvenom poduzetništvu u publikaciji Europske komisije (2020), Social Enterprises and their Ecosystems in Europe – Comparative synthesis report (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8274>)

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Preporučuje se zamoliti sudionike da se unaprijed pripreme i istraže društveno poduzetništvo u svojim zemljama - kako bi provjerili postoji li postojeće zakonodavstvo koje definira i regulira društveno poduzetništvo, koji okviri postoje, vrijednosti koje se promiču kroz društveno poduzetništvo i njegove zagovaratelje.

Društveno poduzetništvo i povezanost s održivim razvojem i izgradnjom mira

Naziv sesije: Društveno poduzetništvo i povezanost s održivim razvojem i izgradnjom mira

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Nakon što su u prethodnoj sesiji razgovarali o vrijednostima povezanim s društvenim poduzetništvom općenito, u ovoj sesiji fokusiramo se na konkretnije vrijednosti i situacije povezane s izgradnjom mira i održivim razvojem u našim zajednicama te kako društveno poduzetništvo i relevantne aktivnosti u radu s mladima mogu pridonijeti tim vrijednostima. Ova sesija dolazi neposredno prije primjera uspješnih organizacija za izgradnju mira / društvenih poduzeća, u kojima će sudionici moći primijeniti točke obrađene na ovom i prethodnim relevantnim sesijama.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je istražiti vezu između društvenog poduzetništva s relevantnim aktivnostima rada s mladima s jedne strane i održivog razvoja / izgradnje mira u našim zajednicama s druge strane.

Ciljevi:

- Istražiti i raspraviti vezu između društvenih poduzeća i izgradnje mira u zajednicama;
- Izraditi preporuke za osobe koje rade s mladima i organizacije o važnim aspektima kombiniranja društvenog poduzetničkog učenja i izgradnje mira / obrazovanja za održivi razvoj u redovnim aktivnostima.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Digitalne kompetencije;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Barometar;
- Oluja ideja u tišini;
- Rasprave u malim grupama;
- Prezentacije u velikog grupi.

Tok sesije:

I. Oluja ideja u tišini (20 minuta)

Treneri imaju četiri flipchart papira s četiri različita natpisa predstavljena u prostoriji. Upute koje se daju sudionicima su da u sljedećih 20 minuta u tišini razmišljaju o idejama prema naslovima (papirima) koji se nalaze na podu. Svaki sudionik mora doprinijeti svim temama davanjem svog mišljenja i dijeljenjem svog znanja pisanjem u flipchartu.

Teme za razmišljanje su:

- Izgradnja mira u našim zajednicama
- Obrazovanje i zdravlje
- Društvena uključenost i poduzeća
- Rad s mladima i ekonomski rast

II. Rasprava u velikoj grupi (30 minuta)

Nakon što završi vrijeme za smišljanje ideja, trener poziva sve sudionike da sjednu u veliku grupu. Treneri izlažu sva četiri rada kako bi bili vidljivi svima i počinju čitati napisano o svakoj temi.

Grupa raspravlja o napisanom na svakom papiru s posebnim naglaskom na povezanost između korištenih riječi i tema.

III. Barometar (40 minuta)

Prostorija je prazna, bez stolca ili stola, dok su dva papira zalijepljena za pod i označavaju dvije različite riječi / stavove: Potpuno se slažem i Potpuno se ne slažem. Oba stava postavljena su u krajnje točke prostorije okrenute jedna prema drugoj.

Trener poziva sudionike da se pridruže radnoj sobi. Objašnjava da će im u sljedećih nekoliko minuta biti dato nekoliko izjava u vezi s društvenim, ekonomskim i ekološkim temama. Moraju označiti svoju razinu slaganja za svaku izjavu postavljanjem u prostoriji prema postavljenim papirima; bliže "Potpuno se slažem" ili "Potpuno se ne slažem". Trener započinje čitati izjave, a nakon svakog traži dodatne komentare ili objašnjenje za odabrano pozicioniranje u prostoriji od nekoliko sudionika.

Neki od primjera izjava mogu biti:

- U redu je imati visok postotak siromaštva u zemlji;
- Svaka osoba treba imati pravo na pravilnu hranu i prehranu;
- Zdravstvena usluga važan je aspekt za sve dobne skupine;
- Škole danas nude inovativne metode obrazovanja;
- Poduzeća imaju jednaku uključenost svih spolova;
- Bogate obitelji trebale bi imati pristup modernoj energiji;
- Produktivnost i zadovoljstvo radom doprinose gospodarskom rastu;
- Svatko bi trebao moći započeti graditi gdje god želi (ne uzimajući u obzir potrebe drugih);
- Sa svim zajednicama treba postupati jednako i s poštivanjem u bilo kojoj zemlji;
- Proizvodno zemljište treba koristiti za biljke i konzumerizam;
- Klimatske promjene ne utječu izravno na naš život;
- Ljudi ne moraju uzimati morske resurse kada koriste plažu;
- Samo se veterinari trebaju brinuti o životu životinja;
- Institucijama bi mir trebao biti prioritet u njihovim funkcijama;

- Pravda nije toliko važna sve dok zajednice žive u miru jedna s drugom;
- Individualni utjecaj veći je od kolektivnog;
- U post konfliktnim područjima trebali bismo stalno organizirati sesije upravljanja sukobima i suočavanja s prošlošću;
- Aktivnosti rada s mladima okupljaju mladež sa suprotnih strana (u post konfliktnoj zajednici);
- Društvena poduzeća donose dobrobiti građanima svih suprotnih strana u post-konfliktnoj zajednici;
- itd.

Nakon izjava, trener kratko objašnjava da su izjave povezane sa 17 ciljeva održivog razvoja koje su predstavili Ujedinjeni narodi koji teže miru i toleranciji te održivoj budućnosti za sva bića i zemlju. Štoviše, objašnjava da ova vježba služi kao polazna točka u povezivanju ovih ciljeva s našim svakodnevnim životom i radom u zajednici.

PAUZA

IV. Rad u malim grupama (50 minuta)

Sudionici su podijeljeni u tri male skupine kako bi odradili sljedeću vježbu. Trener objašnjava da imaju 50 minuta za rad na zadanoj temi, izradu preporuka organizacija i osobe koje rade s mladima i za pripremu prezentacije u na flipchart papiru ili PPT prezentaciju i u drugim digitalnim oblicima. Grupe će dijeliti tri teme.

Zadaci za male skupine su:

- Preporuke za uključivanje učenja o društvenom poduzetništvu u rad s mladima u post konfliktnoj zajednici
- Preporuke za organiziranje aktivnosti s mladima koje se bave društvenim poduzetništvom za održivi razvoj
- Preporuke za organiziranje aktivnosti s mladima koje doprinose ciljevima održivog razvoja za mirnu i održivu budućnost

Treneri su na raspolaganju za pomoć sudionicima tijekom grupnog rada, kao i za pronalaženje pouzdanih izvora informacija.

V. Prezentacije (40 minuta)

Nakon rada u malim skupinama svi se vraćaju u veliku grupu. Trener daje prostor svakoj grupi da u pet-sedam minuta predstave svoj rad. Nakon svake prezentacije ostaje nekoliko minuta prostora za pitanja i primjedbe sudionika i trenera.

Potrebni materijali: Flipchart papiri, A4 papiri, markeri, kemijske olovke, projektor, laptopi

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- 17 ciljeva Ujedinjenih naroda: <https://sdgs.un.org/goals>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Trener bi trebao biti dobro upoznat s Ciljevima održivog razvoja i njihovim statusom za ovu sesiju. Nakon vježbe barometra, kada objašnjava povezanost izjava s ciljevima održivog razvoja, preporučuje se kratki uvod o usvajanju tih ciljeva od strane UN-a.
- Nakon izlaganja pred cijelom grupom, važno je da se nejasne informacije u vezi s konceptima razjasne sudionicima prije prelaska na sljedeće radne dane kada će raditi na primjerima društvenih poduzeća i održive izgradnje mira.

Primjeri dobre prakse o upotrebi društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira

Naziv sesije: Primjeri dobre prakse o upotrebi društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Kako su sudionici do sada istraživali i raspravljali o tome kako su održivi razvoj i izgradnja mira međusobno povezani i kako rad s mladima u društvenom poduzetništvu predstavlja te vrijednosti u svojim aktivnostima i teoriji, vrijeme je da se upoznamo sa stvarnim primjerima takvih organizacija i saznamo koje su njihove vrijednosti, što ih pokreće i kako posluju na svojim tržištima. Ovaj vrlo praktični dio treninga sažima znanje s prethodnih sesija, kao što i priprema teren za daljnje istraživanje fenomena društvenog poduzetništva.

Svrha sesije: Općenita svrha ove sesije je istražiti primjere postojeće i dobre prakse kako biste vidjeli i naučili od uspješnih organizacija koje teoriju i ambicije primjenjuju u praksi.

Ciljevi:

- Uvesti različite vrste organizacija kada je u pitanju izgradnja mira i društveno poduzetništvo i način njihovog uspostavljanja i upravljanja;
- Razumjeti ulogu takvih organizacija i njihovu povezanost s potrebama u društvu;
- Istražiti postojeće poslovne modele društvenih poduzeća koja djeluju lokalno i globalno;
- Identificirati zajedničke točke, izazove i razlike društvenih poduzeća koja doprinose izgradnji mira i održivom razvoju.

Kompetencije:

- Analitičke vještine;
- Poslovna i financijska svjesnost;
- Komunikacijske vještine;
- Društvene i građanske kompetencije;
- Kompetencija učiti kako učiti.

Metodologija:

- Teorija (prezentacije);
- Rasprave;
- Samo-refleksija;
- Oluja ideja;
- Rad u malim grupama;
- Studija slučaja;
- Metodologija otvorenog prostora;
- Rad u velikoj grupi.

Tok sesije:

I. Uvod u sesiju s aktivnošću za podizanje razine energije (10 minuta)

Trener povezuje sesiju s prethodnim sesijama, uvodi teme i metode nadolazeće sesije. Tada vodi kratku aktivnost za podizanje energije i za bolju koncentraciju na kognitivne zadatke nakon toga.

II. Studija slučaja – organizacija za izgradnju mira (40 minuta)

Sesija započinje studijom slučaja o organizaciji za izgradnju mira: MasterPeace. Sudionici imaju zadatak istražiti mrežne stranice i godišnje izvješće MasterPeacea i pokušaju odgovoriti na sljedeća pitanja u natuknicama:

- Koji društveni problem / globalni cilj održivog razvoja organizacija pokušava riješiti?
- Koju strategiju organizacija slijedi?
- Koje se ključne aktivnosti provode za ostvarivanje ambicija organizacije?
- Kako je organizirana organizacija?
- Kako se organizacija financira?

Omogućite 15 minuta za ovu aktivnost. Predstavite gornja pitanja nasumičnim redoslijedom svim sudionicima kako biste bili sigurni da će cijela grupa odgovoriti na sva pitanja.

U sljedećih 25 minuta zamolite sudionike da na post-it papirićima što im se sviđa u organizaciji, što ne, što im je nejasno i što bi dodali organizaciji. Svaka informacija se zapisuje pojedinačno na jedan papirić. Omogućite 5 minuta za ovu aktivnost.

Trener traži od prvog sudionika da svoje post-it papiriće zalijepi jedan po jedan zalijepi na 4 odvojena flipchart papira (sviđa mi se, ne sviđa mi se, nejasno, nova ideja) i da objasni razloge u otvorenoj raspravi s ostalim sudionicima. Neka drugi sudionici dodaju svoj post-it papiriće na flipchart papire ako su slični onome što je navedeno ranije. Grupirajte slične post-it papiriće na svaki flipchart. Nastavite proces dok se ne spomenu sve navedene informacije ili dok se ne istekne vremensko ograničenje od 20 minuta.

III. Studija slučaja – društveno poduzeće (40 minuta)

U sljedećoj studiji slučaja sudionici se mole da ponove istu vježbu, ali sada s naglaskom na aspekt društvenog poduzetništva.

Tijekom ovog dijela sesije preporučuju se dvije studije slučaja:

- Return to Sender; <https://www.returntosender.nl/en/>
- Dopper; <https://dopper.com/>

Ponovo se od sudionika traži da odgovore na isti set pitanja na temelju mrežne stranice i godišnjeg izvješća organizacija:

- Koji društveni problem / globalni cilj održivog razvoja organizacija pokušava riješiti?
- Koju strategiju organizacija slijedi?
- Koje se ključne aktivnosti provode za ostvarivanje ambicija organizacije?
- Kako je organizacija organizirana?
- Kako se organizacija financira?

Omogućite 15 minuta za ovu aktivnost. Predstavite gornja pitanja nasumičnim redosljedom svim sudionicima kako biste bili sigurni da će cijela grupa odgovoriti na sva pitanja.

U sljedećih 25 minuta zamolite sudionike da na post-it papirićima što im se sviđa u organizaciji, što ne, što im je nejasno i što bi dodali organizaciji. Svaka informacija se zapisuje pojedinačno na jedan papirić. Omogućite 5 minuta za ovu aktivnost.

Trener traži od prvog sudionika da svoje post-it papiriće zalijepi jedan po jedan zalijepi na 4 odvojena flipchart papira (sviđa mi se, ne sviđa mi se, nejasno, nova ideja) i da objasni razloge u otvorenoj raspravi s ostalim sudionicima. Neka drugi sudionici dodaju svoj post-it papiriće na flipchart papire ako su slični onome što je navedeno ranije. Grupirajte slične post-it papiriće na svaki flipchart. Nastavite proces dok se ne spomenu sve navedene informacije ili dok se ne istekne vremensko ograničenje od 20 minuta.

PAUZA

IV. Otvorena rasprava o istraženim studijama slučaja (15 minuta)

Nakon pauze, sudionici su pozvani da u otvorenoj raspravi podijele uvide koji su dobili iz dvije (ili tri) studije slučaja. Sličnosti i razlike. Prednosti ili nedostaci obje vrste organizacije, itd. Sva mišljenja i pitanja su dobrodošla. Trener sažima raspravu i prelazi na završni dio sesije.

V. Uspješna lokalna društvena poduzeća za izgradnju mira i globalni ciljevi održivog razvoja – gosti izlagači (70 minuta)

Za ovu sesiju pozvana su 3 lokalna društvena poduzetnika da predstave svoju organizaciju i podijele svoju priču iz koje sudionici mogu učiti. Trener pozdravlja goste, kratko ih predstavlja i objašnjava metodologiju ovog dijela sesije. Sesija započinje prezentacijama gostujućih govornika pred svima, a nastavlja se kroz metodu otvorenog prostora za interaktivniju raspravu između gostujućih govornika i sudionika.

Gostujući govornici se zatim predstavljaju pred svim sudionicima, a svaki od njih ukratko predstavlja svoje vlastito društveno poduzeće. Svaki gostujući govornik ima 10 minuta za svoju prezentaciju.

Nakon tih prezentacija pred cijelom grupom, troje gostujućih govornika smješteno je u tri različita kuta prostorije, a treneri objašnjavaju metodologiju "Otvorenog prostora" i njezine glavne principe i "zakone" koji će se koristiti u ovom dijelu sesije.

Četiri principa metode otvorenog prostora su:

- Tko god dođe, prava je osoba;
- Kad god započne, pravo je vrijeme;
- Što god da se dogodi, jedino je što se moglo dogoditi;
- Kad je gotovo, gotovo je.

„Zakon“ metode otvorenog prostora:

- „Zakon o dvije noge“ ili „Zakon mobilnosti“

Trener daje znak da počnu s aktivnošću i pridruže se onom kutku ili gostujućem govorniku koji žele. Vrijeme posvećeno ovom dijelu sesije je oko 40 minuta. Sudionici mogu sami odabrati koliko će vremena boraviti u kojem kutu i s kojim gostujućim govornikom.

VI. Zatvaranje sesije (5 minuta)

Predavači i organizatori zahvaljuju svim gostujućim predavačima na gostovanju, a sudionici su pozvani da na kraju sesije podijele zaključne poruke s gostujućim predavačima.

Potrebni materijali: A4 papiri, A3 papiri, flipchart papiri, post-it papiri, kemijske olovke, markeri, bojice, laptop, projektor.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- <https://masterpeace.org/>
- <https://www.returntosender.nl/en/>
- <https://dopper.com>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Veličina post-it papirića prisiljava sudionike da skrate svoje povratne informacije na kratke izjave ili mišljenja i budu što konkretniji. Koristi grupnoj raspravi jer pomaže u sprečavanju opsežnih objašnjenja.
- Kada odabirete studije slučaja za ovu sesiju i gostujuće govornike, najbolje je pričekati nakon što sudionici predstave svoje lokalne stvarnosti i primjere u prvih nekoliko dana treninga; a zatim odaberite studije slučaja koje nitko od prethodno spomenutih sudionika nije. Stoga će studije slučaja i gosti predavači na ovoj sesiji donijeti nešto novo svim prisutnim sudionicima.
- Ako nema mogućnosti pozvati gostujuće govornike licem u lice da se pridruže grupi, tada bi sesija trebala / mogla biti organizirana na način da se gostujući govornici pozovu putem Skype-a ili Zoom-a. U tom slučaju, ako i dalje želite zadržati dio sesije kroz metodu "otvorenog prostora", potrebno je imati tri različita prijenosna računala / ekrane za tri različita kuta i tri različita gostujuća govornika.
- Ili, možda želite pojednostaviti cijelu sesiju tako što ćete svakom gostujućem govorniku osigurati vremenski interval od 25 do 30 minuta za prezentaciju i raspravu sa sudionicima. U tom će slučaju svi sudionici biti u velikoj grupi za svakog gostujućeg govornika, a sesija će biti organizirana na način koji gostujućim govornicima oduzima najmanje vremena.

Tko je društveni poduzetnik?

Naziv sesije: Tko je društveni poduzetnik?

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Društveni poduzetnici su pojedinci koji trebaju razviti uobičajene poduzetničke kompetencije i imaju na umu da se društveno poduzeće mora temeljiti na rješavanju određenog društvenog pitanja koje je u srži poduzeća. Imajući u vidu EntreComp okvir, aspekte poduzetničke inteligencije i razmišljanja, definiciju i temeljne vrijednosti društvenog poduzetništva, sudionici nastavljaju istraživati kompetencije koje su ključne za razvoj mladih kako bi postali društveni poduzetnici. Poslije će se nadovezati na to istražujući relevantne dionike kako bi ih podržali poduzetničkim aktivnostima za mlade.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je shvatiti koje kompetencije društveni poduzetnik treba imati u okviru SKA modela (vještine, znanja, stavovi) i kako osoba koja radi s mladima može podržati mlade da se razvijaju u društvene poduzetnike koji rade prema održivoj budućnosti.

Ciljevi:

- Istražiti kompetencije potrebne za mladu osobu da postane društveni poduzetnik;
- Definirati kompetencije bitne za društvenog poduzetnika;
- Raspravljati o kompetencijama koje nisu bitne i koje se mogu prenijeti na vanjske suradnike;
- Razgovarati o tome kako osoba koja radi s mladima može podržati mlade u razvoju kompetencija da postanu društveni poduzetnici.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Presentacije;
- Rasprava;
- Teorija;
- "Fishbowl" metoda.

Tok sesije:

I. Magična kemijska koja rješava društvene probleme – priprema kratke prezentacije (20 minuta)

Trener uvodi u sesiju objašnjavajući kako društveni poduzetnik mora imati u fokusu specifično društveno pitanje koje želi riješiti i mora ponuditi rješenja u obliku usluge ili proizvoda koji odgovaraju društvenoj potrebi.

Sudionici se pozivaju da uzmu jednu običnu olovku i zamislite da je ta olovka metafora proizvoda ili usluge koja bi riješila određeni društveni problem u njihovim lokalnim zajednicama. Imaju 15 minuta da razmisle o "čarobnim" svojstvima olovke i pripreme kratku prezentaciju koja će odgovoriti na pitanja: Što? Zašto? i Kako?

Ne bi trebali koristiti nikakve dodatne resurse, osim olovke. Nakon 15 minuta predstaviti će se jedni drugima i moći će ulagati u tuđe ideje, kao i dobiti ulaganja od drugih.

II. Vrijeme je za prezentacije (25 minuta)

Kada sudionici završe s pripremanjima, vrijeme je da prezentiraju ideje kako bi privukli ulaganja, i da sami ulože. Svaki sudionik dobiva 5 bombona od trenera. Imat će vremena za druženje po prostoriji i pronalazak para. Svaka osoba treba predstaviti svoju olovku drugoj, a svaka osoba odlučuje koliko želi uložiti u ideju druge osobe. Također mogu odlučiti da ne ulažu ako prezentacija nije bila uvjerljiva, a usluga ili proizvod ne pomažu u rješavanju društvenog problema. Parovi se izmjenjuju koliko god mogu, i prezentiraju se što većem broju ljudi u 20 minuta.

III. Rasprava i kompetencije društvenog poduzetnika (25 minuta)

Nakon završetka zadatka sudionici sjedaju u veliki krug i dijele svoja iskustva i razmišljanja u vezi sa sljedećim pitanjima:

- Kako je bilo biti u ulozi društvenog poduzetnika koji svoju ideju iznosi potencijalnim investitorima ili klijentima?
- Koje ste kriterije slijedili da biste uložili u druge ideje?
- U kojim ste slučajevima odlučili ne investirati?
- Koje ste vještine, znanja i stavove morali koristiti da biste mogli stvoriti i prodati ideju?

IV. SKA model kompetencija (20 minuta)

Nakon razgovora trener nastavlja govoreći da je za razvoj kompetencija potrebno usmjeriti se i razviti tri njena elementa od kojih se sastoji:

- Vještine (S) - mentalne i fizičke sposobnosti (odgovoriti na pitanje KAKO?)
- Znanje (K) - činjenice, informacije i kognitivno znanje o određenoj temi (odgovoriti na pitanje ŠTO?)
- Stavovi (A) - vrijednosti, ponašanje, norme, razumijevanje, uvjerenja o određenoj temi (odgovoriti na pitanje ZAŠTO?)

Trener može dati osobni primjer kompetencije raščlanjene u obliku SKA modela kako bi je pojasnio.

PAUZA

V. Kompetencije društvenog poduzetnika (50 minuta)

Nakon pauze, sesija se nastavlja definiranjem kompetencija društvenog poduzetnika. Trener podsjeća sudionike na prethodne sesije na treningu - EntreComp okvir i aspekte poduzetničkog razmišljanja i inteligencije.

- Okvir poduzetničkih kompetencija (EntreComp) i njegova tri područja kompetencija na kojima pojedinac treba raditi i razvijati se kako bi bio holistički poduzetnik: (1) ideje i mogućnosti; (2) resursi i (3) djelovanje.
- Aspekti poduzetničke inteligencije (prema Allanu Bonsallu i Mo Oladapu zajedno): Vizija, strast, brend, emocionalna inteligencija, kreativnost, snalažljivost, usmjerenost na rješenje, iskorištavanje prilika, proaktivnost, pregovaranje i upravljanje vremenom.
- Osam temeljnih domena poduzetničkog razmišljanja (prema Mreži za podučavanje poduzetništva): Orijentacija na budućnost; Spremnost na rizik; Prepoznavanje prilika; Inicijativa i samopouzdanje; Komunikacija i suradnja; Kreativnost i inovativnost; Kritičko razmišljanje i rješavanje problema; Fleksibilnost i prilagodljivost.

Trener nastavlja govoreći kako bi idealan društveni poduzetnik trebao imati sve gore spomenute kompetencije i biti sposoban pridonijeti društvu rješavanjem određenog društvenog problema. Međutim, idealni poduzetnici ne postoje i nije realno da jedna osoba razvije sve kompetencije. Važnije je prepoznati kompetencije koje društveni poduzetnik treba razviti na osnovnoj razini, koje na naprednijoj, a koje može odraditi vanjski suradnik ili se može uključiti netko tko je profesionalac u određenom području.

Sudionici formiraju 5 grupa. Svaka skupina uzima jedan papir s flipchartom s obrisima ljudskog tijela. Njihov je zadatak zapisati sljedeće:

- **VJEŠTINE** - zapisuju vještine koje bi društveni poduzetnik trebao imati unutar područja ruku i nogu (naglasiti koje bi vještine trebale biti samo na osnovnoj razini, a koje bi trebale biti napredne korištenjem različitih markera, ili post-it papirića ili na bilo koji drugi način);
- **ZNANJE** - zapisuju znanje koje bi društveni poduzetnik trebao imati unutar područja glave / mozga (naglasiti koje bi znanje trebalo biti samo na osnovnoj razini, a koje treba napredovati pomoću različitih markera, post-it papirića ili na bilo koji drugi način);
- **STAVOVI** - zapisuju stavove koje bi društveni poduzetnik trebao imati unutar područja prsa i trbuha;
- **ZA VANJSKE SURADNIKE** - zapisuju sve kompetencije koje nisu bitne za poduzetnika i koje bi se mogle prenijeti nekome tko je za to stručnjak, izvan okvira poduzeća.

VI. Prezentiranje kompetencija društvenog poduzetnika (20 minuta)

Nakon što završe flipcharat papire, svaka skupina iznosi svoje ideje i zaključke o kompetencijama društvenog poduzetnika.

Trener im može postaviti dodatna pitanja kako bi objasnili razloge zašto određena znanja i vještine smatraju osnovnim potrebama, dok druge naprednim.

VII. Kako poduprijeti mlade u razvijanju kompetencija za društvene poduzetnike (20 minuta)

Nakon pregleda prezentacija, trener uspostavlja vezu između razvoja kompetencija u mladim i postajanja društvenim poduzetnicima. Trener poziva sudionike da sjednu i uvodi metodu fishbowl (postavljanje prostorije: stolice u velikom krugu s 4 unutra u manjem krugu. U sredini

imamo posudu s ribom s izjavama. 4 početna volontera. Samo oni u središtu govore, vanjski krug vježba aktivno slušanje, da biste prešli u unutarnji krug samo dodirnite rame jedne od osoba).

Sudionici u akvariju vade jedan po jedan papir i razgovaraju o nekim od sljedećih izjava:

- Aktivnosti za mlade trebaju ciljati na razvijanje kompetencija potrebnih mladim ljudima da postanu društveni poduzetnici;
- Aktivnosti za mlade trebaju se usredotočiti samo na društveni aspekt društvenog poduzetništva;
- Aktivnosti za mlade trebale bi podržati mlade u razvoju svih kompetencija potrebnih da postanu društveni poduzetnici;
- Osobe koje rade s mladima i organizacije mladih trebaju se povezati s ostalim dionicima i društvenim poduzetnicima kako bi se međusobno podržavali;
- Osnivanje društvenih poduzeća dobro je rješenje za društvo i mlade nezaposlene ljude.

Potrebni materijali: jedna kemijska olovka po osobi, bomboni (5 komada za svakog sudionika); 5 flipchart papira s obrisom ljudskog tijela; markeri, post-it papirići u različitim bojama.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Više o "fishbowl" metodi razgovora:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Fishbowl_\(conversation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Fishbowl_(conversation))

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Mjesto i okruženje održavanja kratkih prezentacija može se prilagoditi mjestu održavanja i grupi. Bomboni koje sudionici koriste kao oblik valute mogu se zamijeniti nekim drugim resursom.
- Ohrabrite sudionike da budu što detaljniji i realniji s kompetencijama društvenih poduzetnika i potaknite ih na razmišljanje koje su kompetencije doista bitne, a koje se mogu prenijeti i kome.

Osnovni koncepti i vrijednosti za definiranje dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva

Naziv sesije: Osnovni koncepti i vrijednosti za definiranje dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Svaka je organizacija mladih često ograničena u svojim kapacitetima i resursima. Za razvoj i provedbu programa, aktivnosti i projekata koji daju veću perspektivu mladim ljudima / ženama koje razmišljaju o tome da postanu društvene poduzetnice, važno je u proces uključiti različite dionike na različitim razinama. Nakon istraživanja tko je ili bi trebao biti društveni poduzetnik, sljedeći je korak otkriti tko može biti od pomoći i podržati nas kao organizacije ili osobe koje rade s mladima u promicanju i provođenju aktivnosti društvenog poduzetništva među mladima / ženama.

Svrha sesije: Općenita svrha ove sesije je istražiti osnovne pojmove i vrijednosti s definiranjem dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva.

Ciljevi:

- Predstaviti osnovne pojmove oko teme dionika;
- Mapirati dionike i zagovaratelje poduzetništva na temelju njihovih interesa i razine moći;
- Definirati kriterije za uspostavljanje buduće suradnje s potencijalnim dionicima i pristašama društvenog poduzetništva;
- Izgraditi "personu" preferiranog dionika ili zagovaratelja za buduću suradnju.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Teorija;
- Mapiranje;
- Grupni rad;
- Izrada popisa;
- Izrada persone.

Tok sesije:

I. Osnovni koncepti (20 minuta)

Trener započinje sesiju predstavljanjem koncepta dionika.

Prema EurWork-u:

- Dionik je pojedinac, skupina osoba ili organizacija koja može utjecati na odluke druge organizacije ili je pod utjecajem druge organizacije. Ova definicija također uključuje interesne skupine povezane s organizacijom. Odnos dionika sa središnjom organizacijom općenito se određuje s tri glavna atributa: moć utjecaja na organizaciju; legitiman odnos s organizacijom; i hitno potraživanje od organizacija;
- Neki su dionici značajniji od drugih, tako da imamo unutarnje ili primarne dionike koji su neophodni za osiguravanje aktivnosti organizacije, te vanjske ili sekundarne dionike koji ne sudjeluju izravno u aktivnostima organizacije.
- Primjeri dionika: zaposlenici, volonteri, odbor, vijeće, kreatori politike, donatori, korisnici usluga, druge organizacije, institucije, razne tvrtke, udruge, mladi / žene, škole i sveučilišta, mediji, vladine institucije, poduzetnička središta, inicijative itd.

II. Mapiranje dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva (50 minuta)

Trener nastavlja govoreći da se dionici i zagovaratelji mogu mapirati prema načelu da budu unutarnji i vanjski u odnosu na organizaciju ili poduzeće. Drugi način njihovog mapiranja je prema njihovoj razini interesa i moći za sudjelovanje u aktivnostima društvenog poduzetništva.

Sudionici se vraćaju svojim nacionalnim skupinama i nastavljaju zajednički rad na mapiranju relevantnih dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva što bi bilo relevantno za njih kao organizacije, osobe koje rade s mladima ili nastavnike koji rade s mladima na temama pokretanja društvenog poduzetništva.

Svaka skupina uzima A3 ili flipchart papir i crta sljedeću tablicu. U prvom polju trebaju otkriti dionike i zagovaratelje s malim utjecajem i malim interesom. U drugom navode one s velikim utjecajem i malim interesom. U trećem navode one s velikim interesom i malom utjecajem. I, u četvrtom navode one s velikom utjecajem i velikim interesom.

INTERES / MOĆ	NISKA MOĆ	VISOKA MOĆ
NIZAK INTERES	1.	2.
VISOK INTERES	3.	4.

III. Prezentiranje dionika i zagovaratelja (20 minuta)

Svaka skupina predstavlja svoja otkrića i objašnjava tko su njihovi najvažniji dionici. Grupe također mogu učiti međusobno i dodati više dionika i zagovaratelja na svoje popise na temelju nalaza drugih grupa.

PAUZA

IV. Definiranje kriterija za najvažnije dionike i zagovaratelje (40 minuta)

Nakon pauze, sudionici nastavljaju raditi u istim grupama. Nakon otkrivanja svih ili većine dionika i pristaša društvenog poduzetništva, sljedeći je korak definiranje kriterija i vrijednosti prema kojima bi oni kao organizacije osoba koje rade s mladima / edukatora stupili u kontakt i surađivali s dionicima i zagovarateljima što bi bilo korisno za aktivnosti s mladima / ženama u domeni pokretanja društvenog poduzetništva.

U skupinama izrađuju popis najvažnijih kriterija za odabir potencijalnih dionika i zagovaratelja u budućnosti.

Nakon 25 minuta, svaka skupina ukratko iznosi svoja otkrića, a druge grupe proširuju popis ako čuju nešto korisno od drugih grupa.

V. "Persona" dionika / zagovaratelja (35 minuta)

S gotovim popisima u rukama, grupe nastavljaju proširivati svoj popis. Trener uvodi sljedeće aspekte koje će uzeti u obzir ako to već nisu učinili:

- Demografski podaci (dob, mjesto, stupanj obrazovanja itd.)
- Vrijednosti kojih se drže
- Njihova misija i vizija
- Što ih motivira da podupiru društveno poduzetništvo

Svaka grupa piše kratki sažetak o "personi" dionika ili zagovaratelja s kojima žele surađivati u korist razvoja aktivnosti rada s mladima o društvenom poduzetništvu za održivi razvoj i izgradnju mira.

VI. Prezentiranje "persona" (15 minuta)

Svaka grupa predstavlja svoj sažetak.

Potrebni materijali: A3 papiri, flipchart papiri, markeri, laptop, projektor.

Pozadinski dokumenti i daljnje čitanje:

- Više o dionicima:
<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/stakeholder>
- Teorija dionika u društvenom poduzetništvu:
<https://link.springer.com/article/10.1186/s40497-016-0049-8>

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Potaknite sudionike da zapišu što više dionika i zagovaratelja društvenog poduzetništva u svojim zajednicama ili zemljama. Kasnije je lakše otkriti one koji su njima najvažniji kao organizacijama ili vašim radnicima / odgajateljima.
- Izgradnja "persona" – ako ima dodatnog vremena, trener može pitati cijelu grupu o sličnostima i razlikama persona koje su stvorili.

Rad s mladima za društveno poduzetništvo – radionice i preporuke

Naziv sesije: Rad s mladima za društveno poduzetništvo – radionice i preporuke

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Sudionici su istražili sve relevantne teme povezane s društvenim poduzetništvom za održivi razvoj i izgradnju mira. Kako bi podijelili svoje iskustvo i kompetencije razvijene na ovom treningu, dio njihovog učenja je razviti radionice i provesti ih s mladima u svojim lokalnim zajednicama. Svaki sudionik mora odabrati ono što je relevantno za njega i ciljnu skupinu s kojom radi kako bi mogao razviti radionicu koja bi odgovarala njihovim potrebama.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je razviti radionice na temu društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira za provedbu u lokalnim aktivnostima rada s mladima.

Ciljevi:

- Razviti radionice na temu društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira za provedbu u lokalnim aktivnostima rada s mladima.
- Predstaviti planove radionica i razmijeniti perspektive s ostalim sudionicima;
- Primati povratne informacije od trenera i ostalih sudionika;
- Dati preporuke za provedbu radionica s mladima u lokalnoj zajednici.

Kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Oluja ideja;
- Rad u malim grupama;
- Izrada radionica;
- Prezentacije;
- Povratne informacije;
- Preporuke.

Tok sesije:

I. Odabir tema za razvoj radionica (20 minuta)

Nakon što su prošli kroz cijeli trening, trener podsjeća sudionike na sve teme o kojima je bilo riječi. Sudionici su pozvani da sami odvoje nekoliko minuta i razmisle o tri teme / područja unutar društvenog poduzetništva na kojima bi željeli raditi i razviju radionice koje će provoditi s mladima u lokalnoj zajednici nakon treninga. Pri odabiru tri teme trebaju uzeti u obzir svoje kompetencije i ciljnu skupinu s kojom rade. Napišu svaku temu i svoje ime na jednom post-it papiriću.

Nakon 5 minuta, svaki sudionik kaže svoja tri izbora i stavi ih na zid. Sljedeći sudionici nastavljaju dodavati svoje radove i grupirati ih zajedno sa sličnim temama koje su drugi već podijelili. Jednom kad su svi papiri na zidu, sudionici traže koji sudionici imaju sličan izbor i na kraju se formiraju male skupine od po 3 osobe. Svaka će skupina nastaviti raditi na odabranoj temi, a njihov je zadatak razviti jednu 90-minutnu radionicu po grupi na temu društvenog poduzetništva za održivi razvoj i izgradnju mira za mlade.

II. Izgleda radionice (10 minuta)

Predavač predstavlja okvir plana radionice. Svaka grupa treba zapisati sljedeće:

- Naziv radionice
- Trajanje
- Ciljna skupina
- Cilj(evi) radionice
- Potrebni materijali
- Očekivani ishodi
- Tijek radionice s kratkim opisom
- Dionici (ako je potrebno)

III. Razvoj pripreme radionice (60 minuta)

Grupe rade na razvoju svojih radionica. Na raspolaganju imaju sve materijale.

Treneri obilaze i provjeravaju kako grupe napreduju, postavljaju pitanja i daju preporuke ako ih grupe traže.

PAUZA

IV. Priprema prezentacija (10 minuta)

Grupe imaju dodatnih 10 minuta nakon pauze za vizualnu pripremu svojih prezentacija.

Svaka grupa imat će 5 minuta da predstavi svoj plan radionice, a nakon čega će ostatak grupe imati dodatnih 2 za povratne informacije i pitanja.

V. Predstavljanje planova radionica (60 minuta)

Vrijeme je da predstavite planove radionice. Grupe se javljaju slučajnim redoslijedom. Imaju 5 minuta da predstavite svoj plan na bilo koji način koji su zamislili. Nakon toga imaju još 2 minute za povratne informacije od sudionika i prostor za postavljanje pitanja.

Postupak se nastavlja dok se sve skupine ne predstavite.

VI. Dotjerivanje planova radionica (20 minuta)

Nakon što su vidjeli i čuli sve prezentacije, sudionici imaju još 20 minuta da na bilo koji način dotjeraju svoje planove radionica, razrade ih detaljnije, budu reaktivniji, itd. Ideja je razviti radionice kako bi ih mogle provoditi čim se vrate s treninga. Imat će dodatno vrijeme za konzultacije s trenerima u popodnevnom terminu.

Potrebni materijali: A4 papiri, flipchart papiri, maketi, post-it papirići.

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Potaknite grupe da izrade svoje planove radionica što detaljnijim postavljanjem dodatnih pitanja, posebno ako netko završi prije vremena.
- Zamolite sudionike da pošalju svoje planove radionica u digitalnom obliku prije završetka treninga ako je moguće, tako da se sve radionice mogu podijeliti sa svima kao izvor nadahnuća.

Konzultacije, evaluacija i zatvaranje

Naziv sesije: Konzultacije, evaluacija i zatvaranje

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Zatvaranje treninga jednako je važno kao i njegov početak i njegov glavni dio. Ova sesija daje sudionicima priliku da razmisle o svom iskustvu učenja, o ishodima učenja i daju povratne informacije organizatorima u vezi s treningom i svim njegovim aspektima.

Svrha sesije: Opća svrha ove sesije je evaluacija i zatvaranje treninga.

Ciljevi:

- Primati povratne informacije od predavača u vezi s planovima radionica;
- Reflektirati se o putovanju učenja kroz tjedan;
- Evaluirati trening i dati povratne informacije organizatorima;
- Zatvoriti trening.

Kompetencije:

- Kompetencija višejezičnosti;
- Kompetencije pismenosti;
- Kompetencije osobnog, društvenog i učenja kako učiti.

Metodologija:

- Konzultacije;
- Samorefleksija;
- Procjena ishoda učenja;
- Pismena evaluacija;
- Grupna refleksija o učenju;
- Otvoreno dijeljenje.

Tok sesije:

I. Konzultacije (45 minuta)

Svaka grupa ima vremena za sastanak s trenerima kako bi im predstavila konačnu verziju plana radionice. Treneri traže od svake skupine da navede prvi korak koji će napraviti nakon treninga za provedbu radionice i kada će se to dogoditi.

II. Samorefleksija (45 minuta)

Sudionici se osvrnu na svoje učenje i izrađuju popis svojih točaka učenja. Mogu se izraziti pisanjem ili crtanjem.

PAUZA

III. Youthpass kompetencije i samorefleksija (20 minuta)

Sudionici prolaze kroz Youthpass kompetencije i formuliraju koje su kompetencije razvili i kroz koje aktivnosti na treningu.

IV. Pismena evaluacija treninga (20 minuta)

Sudionici dobivaju pismeni obrazac za evaluaciju (ili može biti digitalni) za procjenu treninga, razine zadovoljstva ishodima učenja i utjecaja koji je trening imao na njih.

V. Grupna refleksija na učenje (20 minuta)

Trener poziva sudionike da razmisle o svom učenju tijekom treninga. Po sobi su postavljena 4 flipcharta s pitanjima. Trener poziva sudionike da posjete svaki flipchart i odgovore na pitanja napisana na njima.

Primjeri pitanja za razmišljanje:

- 1) Što ću staviti u hladnjak? (Alati, misli, ideje koje ubuduće neću koristiti, ali imam ih na umu jer bih ih kasnije mogao/la koristiti)
- 2) Što ću staviti u pećnicu? (Alati, misli, ideje koje ću koristiti čim se vratim kući ... ili za kratko vrijeme)
- 3) Što ću staviti u perilicu rublja? (Alati, misli, ideje koji su mi se sviđali, ali promijenit ću ih kako bi bolje odgovarali mojim potrebama)
- 4) Što ću staviti u smeće? (Alati, misli, ideje koje neću koristiti ili koje ne smatram relevantnima)

VI. Završni krug (30 minuta)

Sudionici posljednji put sjedaju u krug. Trener poziva svakog od njih da međusobno podijele najznačajniji trenutak treninga koji nose kući.

Trening je gotov.

Potrebni materijali: evaluacijski obrasci, Youthpass kompetencije, flipchart papiri s pitanjima za refleksiju, markeri, digitalni uređaji (ukoliko su potrebni za evaluaciju).

Preporuke za provođenje ove sesije za buduće trenere:

- Svakako pripremite i isprintajte primjer evaluacijskog obrasca za svakog sudionika u digitalnom obliku. Korisno je tražiti povratnu informaciju od sudionika o različitim aspektima treninga - mjestu, smještaju, hrani, trening prostoriji, rasporedu, sadržaju treninga, atmosferi i ishodima učenja.